

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

ADVIES MINISTERRAAD

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

5126 ur

5126
@minezk.n

Datum
9 september 2019

5126 merk
/ 19219308

nota

Mandaat statistische overdracht voor het hernieuwbaar
energie doel 2020

5126 e aan

5126
E. van
Ereink,

Bijlage(n)

5126 lenroute

dir. Elektriciteit

5126 E

5126 raaf

Onderwerp

Op dinsdag 3 september sprak u met de klimaatwoordvoerders over het aandeel hernieuwbare energie. Naar aanleiding van het gesprek waren er de nodige vragen vanuit de coalitie die wij in een notitie hebben beantwoord. Met eenzelfde notitie vraagt u nu de MR om mandaat voor de onderhandelingen. Daarnaast ligt de aangepaste kamerbrief voor in de MR voor verzending.

Advies

U wordt geadviseerd:

- 1) Op basis van bijgevoegde notitie mandaat te halen in de MR voor statistische overdracht om het 14% doel te halen voor 2020 en eventueel één of twee jaren daarna, aangezien we na 2020 niet opnieuw onder de 14% mogen zakken. Daarmee wordt de MR ook gevraagd om de eerdere motie Dik-Faber/Van Tongeren uit 2014 naast zich neer te leggen;
- 2) Bijgevoegde Kamerbrief ter akkoord voor verzending voor te leggen aan de MR op 20 september. Met deze brief wordt de Kamer geïnformeerd over de u bekende lijn;
- 3) Akkoord te gaan met het inrichten van een gedegen proces voor de onderhandelingen met mogelijke verkopende landen. De verwachting is dat de onderhandelingen een aantal maanden in beslag zullen nemen. De Kamer wordt nadat de overdracht rond is hier uitgebreid over geïnformeerd. NB. De Kamerbrief benoemt dit minder expliciet, om de onderhandelingspositie niet te ondermijnen.

Ontvangen BBR

Toelichting

Met de notitie aan de MR proberen we zoveel mogelijk vragen en zorgen weg te nemen en hen zo volledig mogelijk te informeren over het vraagstuk en het voorgestelde proces. De belangrijkste punten uit de notitie zijn:

- Na het doorlopen van de 3 traps raket (1) maximale inzet op de uitvoering van bestaande maatregelen, 2) onderzoeken van aanvullende nationale opties, 3) Joint Project Mechanism) op logische wijze concluderen dat statistische overdracht de enige resterende optie is om het tekort tot 14% aan te vullen en een boete te voorkomen.
- Het benadrukken van de legitimiteit van gezamenlijke projecten en statistische overdracht. Deze instrumenten zijn op Europees niveau compleet aanvaardbaar zijn maar we hebben onszelf in Nederland een restrictie hierop gelegd. Sterker nog, gebruik van de instrumenten wordt aangemoedigd door de EC als middel om samenwerking tussen lidstaten actief stimuleren en zo de flexibiliteit en kosteneffectiviteit van het Europese doelbereik verhogen. In de onderhandelingen van de RED in 2009 heeft Nederland altijd gepleit voor deze flexibiliteitsmechanismen.
- Nadere toelichting op de werking van statistische overdracht, de kosten ervan, ook in vergelijking met een boete/dwangsom en een vooruitblik op het proces. Vanwege vertrouwelijkheid en onderhandelingspositie staan de kosten niet in de Kamerbrief.

Doorkijkje 2022 en verder

In de MR notitie en de brief ligt de focus op het behalen van de 14% doelstelling in 2020 en mogelijk 2021/2022. Dit heeft de hoogste prioriteit vanwege de strikte juridische binding van het doel. Desondanks willen we u nu ook graag informeren over de verwachte gang van zaken vanaf 2022 en verder. Vandaar dat hieronder een vooruitblik volgt.

- Gezien de lange aanlooptijden van grootschalige hernieuwbare energie projecten is het realistisch dat we de komende jaren nog achter zullen lopen op onze streefcijfers. Voor de jaren tot aan 2030 is het pad waaraan wij ons als Nederland in EU verband hebben gecommitteerd als volgt: 16,3% in 2022; 19,6% in 2025; 22,5% in 2027; 27% in 2030. De doorrekeningen van het ontwerp Klimaatakkoord verwachten een aandeel hernieuwbare energie in 2030 met een bandbreedte van 27% tot 33%.
- Hoewel we in 2022 hoogstwaarschijnlijk het bindende doel van 14% hernieuwbare energie wel behalen, geldt voor dat jaar een nieuw streefcijfer van 16,3%. In tegenstelling tot het doel van 14% in 2020 is de 16,3% in 2022 in mindere mate juridisch bindend en zal het niet halen van dit doel niet direct een boete en/of dwangsom tot gevolg hebben. Indien Nederland dat doel namelijk niet haalt, zullen we nog een jaar de tijd krijgen om deze achterstand in te lopen. Een eventuele juridische procedure volgt alleen indien de EU als geheel zijn doelstelling ook niet behaalt. Dit is dus ook afhankelijk van de prestaties van andere lidstaten.
- Gegeven bovenstaande is het advies om op dit moment geen stappen in het buitenland te zetten voor de periode vanaf 2022. Eventuele gezamenlijke projecten kunnen we op een later moment alsnog bekijken (wel vroeg genoeg om nog relevant te zijn, gegeven de lange doorlooptijd).
- Hoewel een gezamenlijk project zoals NERO eraan bij kan dragen om in 2022 en de jaren daarna wel op koers te komen, is terughoudendheid m.b.t. gezamenlijke projecten ons inziens wenselijk. Omdat monitoring en

handhaving van projecten in het buitenland veel complexer is dan in Nederland is het risico op fraude en non realisatie groter.

Kenmerk
DGKE / 19219308

*Goede nota
meer werk*

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER INFORMATIE

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

5126-ur

@minezk.r

Datum
3 december 2019

Kenmerk
DGKE / 19293396

Bhm: 19297093

nota

Plan van aanpak statistische overdracht voor het
aandeel hernieuwbare energie in 2020

Parafenroute

DGKE

5126

5126, plv. directeur

5126, Directeur

5126

Kopie aan

Bijlage(n)

Aanleiding

De afgelopen weken zijn de verkenningen voor statistische overdracht t.b.v. het aandeel hernieuwbare energie in 2020 op ambtelijk niveau voortgezet. Deze nota neemt u mee in de laatste stand van zaken en het plan van aanpak voor de komende tijd. In deze nota komen drie aspecten van statistische overdracht aan de orde:

1. Een overzicht van de landen voor een mogelijke een deal voor statistische overdracht;
2. Het voorgestelde proces en tijdsplan voor de onderhandelingen over statistische overdrachten het proces m.b.t. politiek mandaat voor een deal;
3. De budgettaire dekking van de kosten voor statistische overdracht.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota en aangeven of u akkoord bent met de voorgestelde aanpak.

Kernpunten

- De gesprekken over statistische overdracht met Denemarken lopen voorspoedig. Op DG-niveau hebben twee gesprekken plaatsgevonden, naast verdiepende contacten op werkniveau. Op dit moment is het wachten op een politiek mandaat voor formele onderhandelingen aan Deense zijde. Dit land heeft op dit moment de voorkeur voor een deal, omdat het de beste mogelijkheden lijkt te bieden om het geld van statistische overdracht aan duurzame projecten te besteden. Tegelijkertijd worden andere opties ook opgehouden.
- Met Finland, Estland, Litouwen, Italië en Noorwegen is op ambtelijk niveau contact gelegd. Dit contact kan opnieuw opgepakt worden en/of geïntensiveerd worden als de onderhandelingen met Denemarken vastlopen of eerder indien gewenst.
- Het onderhandelingsproces wordt interdepartementaal afgestemd met AZ, FIN en BZ om hun expertise op het diplomatieke en financiële vlak te benutten.
- Gesprekken op diverse niveaus met de Europese Commissie hebben resultaat gehad. De Commissie geeft informeel aan niet op korte termijn een

Ontvangen BBR

Dank van de complete
verkenning. Twee vragen:

- Is er inmiddels een
scherper beeld van de
naag-/aambrabalans in de
EU (incl. Noorwegen & IJsland),
ofwel, opereren we in een
buyers- of sellersmarkt?
- Hoe kaneren we, in de situatie
hierboven, het risico dat de
Denen er achter onze rug
alsnog een onderhandels met
meerdere partijen (o.b.v. ons idee)
kan maken? Verhouden we ze?

Dit rijvaardt ons dus niet van een boete; Timmermans doet hier voor zijn beurt te hebben gesproken.

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Kenmerk
DGKE / 19293396

- infractieprocedure te starten. Wel moet Nederland in een aanvullend rapport onderbouwen hoe het 14%-doel behaald wordt en behouden blijft.
- In de ACKE en MCKE is afgelopen najaar toegezegd dat statistische overdracht zal worden betaald uit de ODE-middelen. Hiervoor is voldoende ruimte en technisch en juridisch is dit ook mogelijk.
 - Een openstaande vraag is nog in hoeverre de Tweede Kamer betrokken moet worden bij het sluiten van een eventuele overeenkomst. Voorstel hiervoor is om de Kamer vertrouwelijk te informeren voordat de deal definitief wordt om zo ook brede politieke steun te verwerven (de Maarten en Oopjen-route).
 - We stellen voor om in januari de ACKE en de woordvoerders te informeren over de stand van zaken en om onderhandelingsmandaat te vragen. Begin februari kunt u mandaat vragen in de MCKE. Onderstaande toelichting bevat achtergrondinformatie voor u, alsook de basis voor de ACKE-notitie. De MCKE-notitie krijgt u in januari ter akkoord voorgelegd.

mon

een

Toelichting

1. Overzicht landen voor statistische overdracht

De afgelopen maanden is op verschillende niveaus met Europese landen gesproken die in 2020 een overschot aan hernieuwbare energie (verwachten te) hebben ten opzichte van hun doelstelling. Conform de wensen van de coalitie is de inzet bij deze verkenning geweest om een overeenkomst te sluiten met een ander ambitieus land, waarbij de middelen worden besteed aan de energietransitie in de EU. Meest aantrekkelijk is om het geld te oormerken voor een toekomstig gezamenlijk project met het betreffende land. Onderstaande tabel bevat een beknopt overzicht van de informatie die tot dusver is ingewonnen. Het tekort van Nederland is ongeveer 15 TWh bij een gerealiseerd aandeel van 11,4% zoals het PBL raamt in de KEV2019. In de verkennende gesprekken beperken we ons tot de mogelijkheden voor een deal als sluitstuk voor het tekort in 2020. Er is met de verschillende landen nog niet over de prijs gesproken.

dan moet ik aan de WRS wel kunnen schetsen aan welke soort project ik denk

Land	Overschot	Prijs	Laatste stavaza	Bila
Denemarken	20 TWh	?	Voorstellen voor mogelijke projecten uitgewisseld: - Pilot groene waterstof productie - Energie-eiland/hub NZ-samenwerking In afwachting van politiek mandaat DK.	26/11 DGKE 11/12 MEZK
Finland	10 TWh (+5 TW extra biomassa)	?	Ambtelijk contact. Onderhandelt met meerdere landen. In afwachting van politiek mandaat en ambtelijke reactie FIN.	4/9 MEZK
Estland	1,8-2,6 TWh (afhankelijk van LUX)	€25 / MWh	Optie momenteel uitgesloten → ambtelijk gecommuniceerd.	4/9 MEZK
Litouwen	2-5 TWh	onderhandelbaar	Optie momenteel uitgesloten → ambtelijk gecommuniceerd.	4/9 MEZK

*11
00*

Italië	11,6 TWh	?	Eerste ambtelijk contact november, politieke bereidheid tot verkennen.	11/12 MEZK
Noorwegen	?	?	Ambtelijk contact november, positie en juridische voorwaarden onbekend	

Toelichting gesprekken Denemarken

- 24 oktober en op 27 november jl. sprak DGKE met de [REDACTED] van het Deense Ministerie van Klimaat & Energie, [REDACTED] over de mogelijkheid voor statistische overdracht.
- Denemarken is een interessante partner voor statistische overdracht vanwege de energiemix, hoge klimaatambities, gezamenlijke ambities op de Noordzee en de fysieke verbinding tussen onze elektriciteitsnetten met de COBRA-kabel.
- In de verkenning met Denemarken is nadruk gelegd op onze wens om de middelen voor statistische overdracht te oormerken voor duurzame projecten. Hiermee wordt een criterium voor additionaliteit gesteld. Denemarken ziet hier ook sterk de meerwaarde van in.
- In het gesprek tussen DGKE en de Deense SG is door beiden positief gereageerd op een ambtelijke notitie met mogelijke projecten die gefinancierd kunnen worden met het geld van statistische overdracht. De twee potentiële projecten die daarin genoemd worden, zijn:
 1. een project m.b.t. groene waterstofproductie van elektriciteit geproduceerd uit windenergie op zee waarbij gedacht kan worden aan bijvoorbeeld een joint venture met Nederlandse en Deense koplopers op dit gebied;
 2. een energy hub of eiland in Deense wateren voor het aansluiten van de vele geplande windparken in Denemarken. Dit sluit aan bij de werkzaamheden van de North Seas Energy Cooperation, maar betreft een nationale uitwerking met de mogelijkheid om het op te schalen naar een bi- of multilateraal project. NL zou mogelijk (in een later stadium) een interconnector kunnen aansluiten op de hub.
- Denemarken hoopt spoedig duidelijkheid te krijgen over politiek mandaat aan hun zijde. DGKE heeft aangegeven dat een mogelijke deal t.z.t. nog aan de MR moet worden voorgelegd voor akkoord.
- Op vrijdag 29 november bleek dat Politico informatie bezit over de gesprekken die wij met Denemarken hebben gevoerd over statistische overdracht. Wordvoering heeft hier een lijn voor opgesteld. Tot nu toe is het artikel nog niet gepubliceerd.

Overwegingen m.b.t. overige landen

- Op basis van het geringe overschot, de hoge prijs en de aard van de hernieuwbare energiemix (hoofdzakelijk biomassa) zijn Estland en Litouwen inmiddels uitgesloten als optie voor een deal. Er zou dan met veel verschillende landen overeenkomsten moeten worden gesloten, terwijl het realistischer lijkt om één overeenkomst met een land te sluiten.
- Onlangs is contact gelegd met Italië. Italië heeft een significant overschot en lijkt bereid te zijn om dit te verkopen. Het overschot is iets lager dan het tekort van Nederland, maar afhankelijk van de voorwaarden is het mogelijk wel interessant. Hierover vindt nader ambtelijk contact plaats.

Kenmerk
DGKE / 19293396

- Een nauwkeurige lezing van EU wet- en regelgeving door de juridische afdeling van BZ heeft uitgewezen dat statistische overdracht met Noorwegen en IJsland theoretisch toegestaan zou zijn, vandaar dat we deze mogelijkheden ook verkennen. Er wordt op ambtelijk niveau verkend of Noorwegen hier interesse in heeft.

Contact met de Europese Commissie

- Uit informele contacten met de CIE lijkt het gevaar voor een vervroegde ingebrekestelling (in 2020) geweken en dat onze verkenning naar statistische overdracht op steun van de CIE kan rekenen.
- De CIE heeft gevraagd om begin 2020 op basis van de rapportage over 2018 een update te sturen over hoe we de doelstelling voor 2020 gaan behalen. Hierin zal de focus liggen op het aanvullende maatregelenpakket en onze ambities richting 2030 (o.a. uitrol Wind op zee). Statistische overdracht wordt genoemd als noodzakelijk sluitstuk.

Politiek krachtenveld nationaal

- In de MCKE van dinsdag 8 oktober en de MR van 11 oktober is statistische overdracht besproken. Naar aanleiding daarvan is toen de inzet op nationale maatregelen vergroot. In de MCKE van maandag 28 oktober heeft u de stand van zaken van de verkenning met de Denen toegelicht en aangegeven dat u terug komt op het moment dat duidelijk is of dit een optie is en hoe we deze kunnen invullen. Op basis hiervan is mandaat verleend voor (het voortzetten van) de verkenning naar statistische overdracht.
- Daarnaast is statistische overdracht besproken met de woordvoerders van de coalitie op 10 en 30 oktober. Tijdens deze overleggen hebben de woordvoerders ingestemd met het verkennen van de mogelijkheden voor statistische overdracht, met een voorkeur voor de Deense optie.
- De Kamer is geïnformeerd over de status van statistische overdracht in de KEV brief van 1 november, waarin staat dat: "Om de resterende opgave - voor zover resterend na het aanvullende maatregelenpakket - in te vullen, kan statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk zijn van een breder pakket aan maatregelen om de Europese doelstelling te realiseren en een eventueel boete en dwangsom te voorkomen. Daarom verken ik op dit moment de ruimte en voorwaarden voor statistische overdracht in aanvulling op alle genoemde nationale maatregelen. Hierbij zou het wenselijk zijn dat de middelen die met de overdracht gemoeid zijn, worden besteed aan de energietransitie in de EU. [...]

2. Procesvoorstel

Vanwege de gevoeligheid van het dossier is het belangrijk om alle partijen goed mee te nemen in het proces. Daarom worden de ACKE, MCKE en coalitiewoordvoerders in een vroeg stadium betrokken en wordt de Kamer in later stadium geïnformeerd. Voorstel is om op 14 januari een beslispuntennotitie voor te leggen aan de ACKE met daarin de volgende elementen:

- Een overzicht van de landen waarmee mogelijke een deal voor statistische overdracht gesloten kan worden en de laatste stand van zaken;
- De voorwaarde dat het geld van statistische overdracht wordt benut voor projecten die bijdragen aan de Europese transitie (additionaliteitscriterium);
- Het voorgestelde tijdspad voor de onderhandelingen over statistische overdracht en het proces m.b.t. politiek mandaat voor het sluiten van een deal (zie onderstaande tabel);

4. Een voorstel voor een budgettair kader en de dekking van de kosten voor statistische overdracht.

De besispuntennotitie zal een minder gedetailleerde versie van deze nota zijn.

Periode	Actie/Resultaat
December/Januari	Ambtelijk uitwerken van mogelijke projecten met Denemarken en verkennen van andere landen
14 januari	ACKE – besispuntennotitie
Tweede ½ januari	Interdepartementale afstemming met ministers AZ/BZ/FIN
Eind januari	Bijpraat PA – coalitiewoordvoerders
4 februari	MCKE – besispuntennotitie
7 februari	MR
Februari/Maart	Formele onderhandelingen
April	Concept deal interdepartementaal afstemmen (in de lijn bij EZK/AZ/BZ/FIN)
Mei	ACKE/MCKE toetsen concept deal
Juni	Politiek akkoord (MR en coalitiewoordvoerders)
Juli (voor rezes)	Informereren van de Tweede Kamer
Zomer 2020	Eventuele uitwerking juridische/technische zaken, opstellen overeenkomst en formele ondertekening
Zomer 2021	Eindafrekening o.b.v. nacalculatiecijfer aandeel hernieuwbaar 2020

Zodra de MCKE heeft ingestemd met deze besispunten en duidelijk is welke landen (politiek) mandaat hebben om hun overschot te verkopen kan het onderhandelingsproces worden gestart. Hiervoor wordt een klankbordgroep opgezet met DEIZ, FEZ, BZ (incl. PVEU) en FIN waarin de politieke, diplomatieke en financiële aspecten van het proces worden geborgd. De inhoudelijke uitwerking van projectvoorstellen loopt via de desbetreffende experts binnen de directie Elektriciteit. Voor het voeren van de onderhandelingen wordt nog gezocht naar een geschikte partij. Verwacht wordt dat er bij FIN experts zullen zijn op het gebied van (financieel) risicovolle en grote aankopen op een niet-transparante markt. Mocht dit niet het geval zijn dan kan eventueel een externe partij worden ingehuurd.

3. Budgettaire dekking

Voorstel is om de ACKE en de MCKE te vragen om een financieel onderhandelingsmandaat van €250 miljoen aan statistische overdracht voor het jaar 2020. Dit is gebaseerd op het maximale tekort in 2020 en de bovenkant van de kosten-bandbreedte van de marktscan uit juli 2019.

Zoals toegezegd in de ACKE en MCKE zal statistische overdracht worden betaald uit de begroting van EZK, specifiek uit de ODE-middelen. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel ODE in de Tweede en Eerste Kamer is in 2013 afgesproken dat ODE middelen ingezet dienen te worden voor de productie van hernieuwbare energie (of direct hiermee gerelateerde kosten). Ook in de MvT bij de Wet ODE wordt een duidelijke link gelegd tussen de ODE en stimulering van de productie van duurzame energie. Bij statistische overdracht bestaat de mogelijkheid om afspraken te maken over de inzet van deze middelen voor CO₂-reductie en/of hernieuwbare energieproductie. Hiermee kan worden beargumenteerd dat het binnen de kaders van de ODE past. Voor zover duidelijk zijn er verder geen begrotingstechnische of harde juridische belemmeringen voor het financieren van

statistische overdracht uit de ODE-middelen en is aanpassing van de Wet ODE niet nodig, maar hier wordt nog een laatste check op gedaan.

Toelichting budgettaire dekking

Onlangs bent u geïnformeerd over de lopende begrotingsdiscussies aangaande de ODE/SDE+. Ondanks de ruimte die er is binnen de ODE bent u geadviseerd om terughoudend te zijn met nieuwe grote uitgaven uit de ODE-middelen. In ieder geval totdat er een betere inschatting gemaakt kan worden van de beschikbare ruimte voor nieuwe uitgaven en/of een verlaging van de ODE (met de definitieve opzet van de SDE++). Vanwege de toezegging om statistische overdracht te dekken binnen de EZK begroting, zijn de ODE-middelen daarvoor echter de enige optie, mocht het tot een deal komen. Aangezien het om een eenmalige uitgave gaat, zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen en daarmee de financiële risico's voor de komende jaren beperkt. Het is nog niet door het kabinet waaruit een eventuele boete of dwangsom gedekt zal worden indien NL het doel niet haalt. *4*

In een eerste gesprek over de budgettaire dekking heeft FIN laten weten dat zij zich zorgen maken over de politieke gevoeligheid hiervan. Zij zouden de uitgave het liefst voorleggen aan de Tweede Kamer maar strikt genomen is het budgetrecht van de Kamer hierop niet van toepassing. Vanwege de onderhandelingspositie adviseren wij dit niet te doen en de Kamer pas te informeren op het moment dat er een overeenkomst gesloten is.

*WV's meenemen in
proces op rationeelste
basis (mèer dan
alleen coalitiewv's!)*

TER ONDERTEKENING

Aan de Ministe

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Elektriciteit

5126-ur

5126-ur
@minezk.r

Datum
15 januari 2020

5126-merk
/ 20014349

Bhm: 20014571

nota

MCKE notitie statistische overdracht

Parafenroute

5126-KE

5126-lectriciteit

5126

5126-je aan

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Op woensdag 11 december (in Madrid) heeft u een informerende nota ontvangen aangaande het procesvoorstel voor statistische overdracht. U was akkoord met de voorgestelde lijn en inmiddels is de hierop gebaseerde notitie waarin onderhandelingsmandaat wordt gevraagd akkoord bevonden door de ACKE. Bijgevoegd vindt u de aangepaste notitie voor de MCKE. Daarnaast geeft deze nota antwoord op de vragen die u heeft gesteld op de nota van december (bijgevoegd). We bespreken dit onderwerp met u op dinsdag 21 januari.

Advies

U kunt het bijgevoegde aanbiedingsformulier voor de MCKE ondertekenen.

Kernpunten

- De ACKE is goed verlopen. De algemene teneur was dat het nu tijd is om te kijken naar HOE we statistische overdracht gaan regelen in plaats van de vraag te stellen OF we het gaan doen. De voorkeur is om snel te handelen en primair onze aandacht te richten op een overeenkomst met Denemarken.
- Een openstaand punt uit de ACKE is hoe we het beste de Tweede Kamer kunnen informeren. We hebben toegezegd hier een voorstel voor neer te leggen in de MCKE. Dit bespreken we graag met u op 21 januari.

Toelichting

- De enige weerstand in de ACKE kwam van FIN dat nog wat bezwaren had over de timing en de budgettaire kant. FIN wil de kosten graag integraal afwegen tegen andere politieke prioriteiten (Urgenda, stikstof). Steun voor het door ons voorgestelde proces kwam vanuit AZ, SZW, BZ en I&W. Uiteindelijk heeft ook FIN ingestemd met het mandaat onder de voorwaarden dat (1) er in de onderhandelingen geen onomkeerbare stappen worden genomen en (2) een conceptdeal op een later moment nog ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de MR, waarbij zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij het tijdsplan van Urgenda. Dit politieke voorbehoud is op het verzoek van FIN expliciet in het mandaat opgenomen. Mogelijk komt dit punt terug in de MCKE.

Ontvangen BBR

"zoveel mogelijk"
T. H. van der Meer

- Daarnaast speelde in de ACKE de vraag hoe we de Kamer het beste kunnen informeren. Omdat hierover geen consensus was in de ACKE bespreken we dit graag dinsdag 21 januari met u en uw PA. Alternatief voor de vertrouwelijke Maarten en Oopjen-route is bijvoorbeeld om de Kamer tussentijds per brief op hoofdlijnen te informeren over de voortgang.
- Om een beter beeld te krijgen van de vraag-/aanbodbalans voor en tijdens de onderhandelingen wordt de AFS Group (de partij die in juli de marktscan voor ons heeft gedaan) gevraagd om een geüpdatet financieel advies m.b.t. onderhandelingen met Denemarken te leveren. Zij hebben veel kennis van de Deense positie. AFS zal een actueel, op Denemarken toegespitst adviesrapport leveren en beschikbaar zijn voor een aantal adviesgesprekken gedurende het onderhandelingstraject.
- Denemarken heeft informeel aan ons aangegeven ook contact te hebben (gehad) met andere partijen. Omdat zij formeel ook nog geen politiek mandaat hebben, is het onduidelijk wat de eventuele invloed hiervan zou zijn op onderhandelingsgesprekken. Het is een mogelijkheid om bij het starten van de onderhandelingen informeel een exclusiviteitsafspraken te maken.

Sammen we de hele passage niet beter
verlangt door twee keuzemogelijkheden?

Wat is er eigenlijk

of Eigen om nu al openbaar
meer helderheid te
geven aan de TK?

→ nu hoe opv of

→ DK prioriteit

→ niet is herindrukking
geheel bedrag in extra
duurzame energieprojecten,
die past in brede
energiesamenwerking op zee (bv...)

→ bedragla.

Dere openbare informatie
schaadt niet, bindt DK
enigszins en voorkomt
roddel met van
nepmenus - en

Beslispuntennotitie Statistische overdracht t.b.v. aandeel hernieuwbare energie in 2020

Aanleiding

De afgelopen maanden hebben verkenningen voor statistische overdracht vanuit het buitenland t.b.v. het aandeel hernieuwbare energie in 2020 op ambtelijk niveau plaatsgevonden. Deze notitie neemt u mee in de laatste stand van zaken en het plan van aanpak voor de komende tijd. Ook vraagt de notitie mandaat om formele onderhandelingen te starten op basis van voorgestelde kaders. In deze nota komen vier aspecten van statistische overdracht aan de orde:

1. Een overzicht van de landen waarmee mogelijk een deal voor statistische overdracht gesloten kan worden en de laatste stand van zaken van de informele gesprekken met deze landen en de Europese Commissie;
2. Het voorstel voor de onderhandelingsstrategie en het proces voor de onderhandelingen;
3. Het voorgestelde tijdspad m.b.t. politiek mandaat voor de onderhandelingen en een evt. deal;
4. Een voorstel voor een budgettair kader en de dekking van de kosten.

Kernpunten

- Op basis van de KEV 2019 is het zeer onwaarschijnlijk dat Nederland het doel voor het aandeel hernieuwbare energie van 14% in 2020 zal halen. Om de resterende opgave in te vullen, kan statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk zijn van een breder pakket aan maatregelen om de Europese doelstelling te realiseren en een eventueel boete en dwangsom te voorkomen.
- De focus van de verkenning richt zich op dit moment primair op Denemarken. Dat land lijkt het meest aantrekkelijk vanwege de energiemix, fysieke elektriciteitsverbinding en mogelijkheden om het geld van statistische overdracht zodanig te besteden dat het bijdraagt aan de energietransitie. Naast verdiepende contacten op werkniveau, hebben er gesprekken plaatsgevonden op DG- en ministersniveau.
- Met Finland, Italië en Noorwegen is de afgelopen maanden op ambtelijk niveau contact gelegd. Dit contact kan opnieuw opgepakt worden en/of geïntensiveerd worden als de onderhandelingen met Denemarken vastlopen of eerder indien gewenst.
- Andere landen zijn niet bereid om te verkopen, hebben zelf een tekort of hebben een te beperkt overschot om het Nederlands tekort op te vullen. Andere lidstaten met een tekort en daarmee potentiële concurrenten zijn Frankrijk, Luxemburg, Ierland, Polen en België.
- De Europese Commissie vindt het positief dat het middel van statistische overdracht wordt ingezet zodat lidstaten die de doelstellingen nationaal niet halen hier alsnog aan kunnen voldoen. De Europese Commissie heeft informeel aangegeven geen infractieprocedure te starten terwijl verkenningen voor statistische overdracht nog lopen. Wel moet Nederland begin 2020 in een aanvullend rapport onderbouwen hoe het 14%-doel behaald wordt en behouden blijft; daarbij mag statistische overdracht een onderdeel van de oplossing zijn.
- De verwachting is dat de totale vraag naar statistische overdracht uiteindelijk groter is dan het totale aanbod. Daarom is het belangrijk om tijdig te starten met de onderhandelingen. Uitstel vergroot de kans dat er onvoldoende aanbod is om een deal te sluiten of de prijs sterk oploopt.
- EZK vraagt op basis van deze notitie onderhandelingsmandaat aan de MCKE en MR. Daarmee starten de formele onderhandelingen. Indien er een conceptovereenkomst wordt bereikt, dan wordt deze aan de MR voorgelegd alvorens deze definitief wordt.
- De Tweede Kamer zal tijdens de loop van de onderhandelingen met een beknopte brief geïnformeerd worden over het onderhandelingsproces en de stand van zaken. Deze brief zal worden afgestemd met Denemarken.
- Tijdens eerdere besprekingen in de MCKE heeft MEZK aangegeven dat statistische overdracht wordt betaald uit de SDE-middelen. Hiervoor is voldoende ruimte. Technisch en juridisch gezien is dit ook mogelijk.
- De inzet van EZK in de onderhandelingen is een zo slim mogelijke deal. Op basis van het verwachte aandeel hernieuwbare energie van het PBL in de KEV2019 valt het tekort van Nederland in 2020 binnen een bandbreedte van 11 TWh tot 21 TWh met een middenraming van 15 TWh. Op basis van de inschatting van de marktprijs voor statistische overschot en de bovenkant van de bandbreedte van het tekort, is het maximale onderhandelingsbudget 300 miljoen euro. Hiervoor vraagt MEZK het volgende onderhandelingsmandaat:

Gevraagd mandaat: Het starten van formele onderhandelingen met als doel het opstellen van een conceptovereenkomst gericht op het statistische overdracht t.b.v. het tekort in 2020, waarbij de middelen ten goede komen aan nieuwe duurzame projecten, die een additionele bijdrage leveren aan het realiseren van de Europese transitie. Als er een conceptdeal wordt bereikt, zal deze ter goedkeuring worden voorgelegd aan de MR. Hierbij geldt een onderhandelingsbudget van maximaal 300 miljoen euro om een tekort van maximaal 21 TWh te dichten, dat wordt gefinancierd uit de SDE-middelen.

(A)

• In de MKE van [PM] is afgesproken:

- dat ~~de~~ alle redelijke maatregelen worden genomen om het tekort zo klein mogelijk te maken. Dit gebeurt met maatregelen die betreffen aan de 14de, maar ook aan Uganda en soms aan de stikstofvermindering
- dat inzet is dat de met de statistische overdracht genoemde middelen te kort ook ~~te~~ daadwerkelijk leiden tot extra duurzame energie.
- dat de coalitiepartijen goed worden betrokken bij het proces.

- Indien het niet mogelijk blijkt om op basis van het gevraagd mandaat een conceptovereenkomst op te stellen, dan zal MEZK de MCKE hierover informeren en een nieuw besluit voorleggen.

Toelichting

De MCKE en MR hebben in 2019 meermaals gesproken over het vraagstuk rondom het aandeel hernieuwbare energie in 2020. De MR heeft daarbij ingestemd met een verkenning naar de mogelijkheden voor statistische overdracht. De Kamerbrief met de kabinetsreactie op de Klimaat- en Energieverkenning (KEV 2019) van 1 november 2019 kondigt aan dat MEZK de ruimte en voorwaarden voor statistische overdracht in aanvulling op alle ingezette nationale maatregelen verkent. Ook stelt de brief dat statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk kan zijn om de Europese doelstelling te realiseren en een eventueel boete en dwangsom te voorkomen.

1. Overzicht landen voor statistische overdracht

Op ambtelijk niveau is met verschillende Europese landen gesproken die in 2020 een overschot aan hernieuwbare energie (verwachten te) hebben ten opzichte van hun doelstelling. Conform de eerdere afspraken was de inzet bij deze verkenning om een overeenkomst te sluiten met een ander ambitieus land, waarbij de middelen worden besteed aan de energietransitie. Onderstaande tabel bevat een beknopt overzicht van de informatie tot dusver. Het tekort van Nederland is op basis van de raming in de KEV2019 ongeveer 15 TWh in 2020 (aandeel hernieuwbare energie van 11,4%). In de verkennende gesprekken hebben we ons beperkt tot de mogelijkheden voor een deal als sluitstuk voor het tekort in 2020. Er is nog niet over de prijs gesproken.

Land	Overschot	Laatste stavaza	Bila
Denemarken	20 TWh	Voorstellen voor mogelijke projecten uitgewisseld, zoals groene waterstofproductie en energie-eiland/hub op de Noordzee. In afwachting van politiek mandaat DK. DK spreekt met meerdere landen.	26/11 DGKE 11/12 MEZK
Finland	10 TWh (+5 TW extra biomassa)	Ambtelijk contact. Onderhandelt met meerdere landen. In afwachting van politiek mandaat Finland.	4/9 MEZK
Estland	1,8-2,6 TWh (afhankelijk van LUX)	Optie momenteel niet aantrekkelijk → ambtelijk gecommuniceerd.	4/9 MEZK
Litouwen	2-5 TWh	Optie momenteel niet aantrekkelijk → ambtelijk gecommuniceerd.	4/9 MEZK
Italië	11,6 TWh	Eerste ambtelijk contact november, politieke bereidheid tot verkennen.	11/12 MEZK
Noorwegen	?	Ambtelijk contact; politiek standpunt om niet te verkopen	-

Toelichting gesprekken Denemarken

- Op 24 oktober en op 27 november jl. sprak [REDACTED] met de [REDACTED] van het Deense Ministerie van Klimaat & Energie, [REDACTED] over de mogelijkheid voor statistische overdracht. De wederzijdse interesse is positief bevestigd door MEZK en de Deense Minister van Energie en Klimaat bij de COP in Madrid op 11 december. Er moet nog een politiek besluit worden genomen over of DK bereid is een overschot te verkopen.
- In de verkenning met Denemarken is nadruk gelegd op onze wens dat de middelen voor statistische overdracht worden besteed aan hernieuwbare energieprojecten. Denemarken ziet ook de meerwaarde in van dit criterium voor additionaliteit. Ambtelijk denkt DK aan projecten bijvoorbeeld op gebied van groene waterstofproductie of een hub/eiland voor verbindingen met windparken op zee. Het geld kan echter niet geoormerkt worden voor één specifiek project, omdat het Deense ministerie van Financiën geen geoormerkt geld kan accepteren voor projecten waarover nog politieke besluitvorming moet plaatsvinden en waarvan de totale kosten nog onduidelijk zijn. Een algemeen oormerk dat de middelen moeten worden besteed aan de energietransitie is waarschijnlijk wel acceptabel.
- Denemarken verwacht begin januari 2020 duidelijkheid te krijgen over politiek mandaat aan hun zijde. [REDACTED] heeft aangegeven dat een mogelijke conceptdeal t.z.t. nog aan de MR moet worden voorgelegd voor definitief akkoord.
- Het mediabedrijf op gebied van de EU *Politico* bezit informatie over de gesprekken die wij met Denemarken hebben gevoerd over statistische overdracht. Onze lijn is dat we alle opties onderzoeken om onze doelstelling te behalen. Tot nu toe is het artikel nog niet gepubliceerd.

Overwegingen m.b.t. overige landen

- Op basis van het geringe overschot, de hoge prijs en de aard van de hernieuwbare energiemix (hoofdzakelijk biomassa) zijn Estland en Litouwen vooralsnog uitgesloten als optie voor een deal. Er zou dan met veel verschillende landen overeenkomsten moeten worden gesloten, terwijl het realistischer lijkt om één overeenkomst met een land te sluiten.
- Italië heeft een significant overschot en lijkt bereid te zijn om dit te verkopen. Het overschot is iets lager dan het tekort van Nederland, maar afhankelijk van de voorwaarden is het mogelijk wel interessant. Ambtelijke verkenning vindt plaats.
- Een nauwkeurige lezing van EU wet en regelgeving door de juridische afdeling van BZ heeft uitgewezen dat statistische overdracht met Noorwegen theoretisch toegestaan zou zijn. Er wordt op ambtelijk niveau verkend of Noorwegen hier interesse in heeft.

Contact met de Europese Commissie

- De verkenning naar statistische overdracht wordt door de EC gesteund. Zolang deze verkenning loopt, lijkt uit informele contacten met de EC dat het gevaar voor een vervroegde ingebrekestelling (reeds in 2020) is geweken. Het gevaar voor een procedure is pas definitief geweken indien er een deal is gesloten vóór 1 januari 2021.
- De EC heeft gevraagd om begin 2020 op basis van de rapportage over 2018 een update te sturen over hoe NL de doelstelling voor 2020 gaat behalen. Hierin zal de focus liggen op het aanvullende maatregelenpakket zoals gepresenteerd bij de KEV brief en de ambities richting 2030 (o.a. wind op zee). Statistische overdracht zal worden genoemd als mogelijk sluitstuk.
- De recent verschenen mededeling en roadmap over de Green Deal heeft geen effect op de doelstellingen voor 2020. Wel kondigt de Commissie in de mededeling aan om relevante richtlijnen, waaronder de hernieuwbare energierichtlijn mogelijk te herzien op basis van het impact assessment voor de ophoging van het 2030 reductiedoel. Verwachting is dat andere lidstaten in de discussies over ophoging van de doelen in het kader van de Green Deal zullen aandringen op betere naleving van de bestaande doelen.
- Zoals in oktober en november in de ACKE en MCKE is besproken, blijft het risico op of de hoogte van een eventuele boete moeilijk in te schatten. Onderstaande tabel geeft de verschillende scenario's nog eens kort weer.

SCENARIOS	...en de EC start een ingebrekestellingsprocedure tegen de landen die hun doel niet hebben gehaald...	...en de EC toont coulance aan de landen die hun doel niet halen...
Indien het wel lukt om een deal te sluiten...	...dan zal Nederland hier niet toe behoren. Als we een deal sluiten waarmee ons tekort voor 2020 wordt gedicht is de kans op een ingebrekestellingsprocedure of een boete geweken aangezien we hiermee voldoen aan onze 14% doelstelling.	...dan heeft Nederland ervoor gekozen om zijn ambities voor 2020 te realiseren door het gat dat is opgelopen door vertraging te dichten met statistische overdracht.
Indien het niet lukt om een deal te sluiten...	...dan is de kans groot dat Nederland uiteindelijk een boete plus evt. dwangsom zal krijgen die naar verwachting hoger is dan de kosten voor statistische overdracht. Ook als de EC uiteindelijk ervoor kiest om geen boete op te leggen dan wordt NL geconfronteerd met een slepende meerjarige juridische procedure die ons er niet van ontslaat het doel alsnog te behalen.	...dan ontkomt Nederland aan een boete, maar past het niet bij het ambitieuze imago dat Nederland nastreeft.

2. Onderhandelingsstrategie en procesvoorstel

Zodra de MCKE heeft ingestemd met de kaders voor het onderhandelingsmandaat en duidelijk is welke landen mandaat hebben om hun overschot te verkopen kan het onderhandelingsproces worden gestart. De verwachting is dat de totale vraag naar statistische overdracht uiteindelijk groter is dan het totale aanbod. Daarom is het belangrijk om het starten van de onderhandelingen voor een eventuele deal niet uit te stellen. Dit vergroot namelijk de kans dat er uiteindelijk onvoldoende aanbod zal zijn om een deal te sluiten en/of de prijs sterk oploopt, zeker wanneer een

aanvullende voorwaarde is dat de middelen die aan statistische overdracht worden uitgegeven moeten bijdragen aan de energietransitie.

Om het resterende tekort in 2020 te dichten is 11TWh tot 21TWh nodig op basis van de bandbreedte van 10,4 12,1% uit de KEV2019 van het PBL (midden waarde 11,4%, oftewel 15TWh). Op basis het maximale tekort in 2020 en de bovenkant van de kosten-bandbreedte [€9 13/MWh] van de marktscan door AFS Consultancy uit juli 2019, bedragen de kosten voor statistische overdracht naar verwachting tussen de €150-300 miljoen. Vanwege de niet-transparante en veranderlijke markt kan dit in de loop van 2020 wijzigen.

De verwachting is dat Nederland ook in 2021 nog een tekort zal houden ten opzichte van het 14% doel. Het is op dit moment echter onduidelijk of statistisch overdracht nodig zal zijn om dit tekort te dichten, vanwege het aanvullende maatregelenpakket dat het kabinet eerder heeft aangekondigd. Daarbij is ook de verwachting dat de Europese Commissie meer coulanace zal tonen als Nederland het doel in het jaar 2020 haalt, mede middels statistische overdracht. Daarom is het voorstel om alleen voor 2020 een overeenkomst te sluiten.

EZK zal de komende maanden onderhandelen met het onderhandelingsmandaat en een concept-deal inclusief prijs en aanvullende voorwaarden ter goedkeuring voorgeleggen aan de MR. Daarbij zal de inhoudelijke afstemming van de onderhandelingen lopen via een klankbordgroep met EZK, AZ, BZ (incl. PVEU) en FIN. Hierin worden de politieke, diplomatieke en financiële aspecten van het proces geborgd. Voor financieel onderhandelingsadvies zal een externe partij worden ingeschakeld. De inhoudelijke uitwerking van projectvoorstellen loopt via de desbetreffende experts binnen EZK.

3. Voorlopig tijdsplan

Periode	Actie/Resultaat
<i>Tweede helft januari</i>	Interdepartementale afstemming met ministers EZK/AZ/BZ/FIN
<i>Eind januari</i>	informerende coalitiewoordvoerders
<i>4 februari</i>	MCKE beslispuntennotitie
<i>7 februari</i>	MR
<i>Februari/Maart</i>	Formele onderhandelingen
<i>Maart/April</i>	Concept deal interdepartementaal afstemmen (EZK/ AZ/ BZ/ FIN)
<i>April/Mei</i>	MCKE/MR Politieke besluitvorming concept deal
<i>Voor zomerreces</i>	Kamerbrief over definitieve deal
<i>Zomer 2020</i>	Eventuele uitwerking juridische/technische zaken, opstellen overeenkomst en formele ondertekening
<i>Zomer 2021</i>	Eindafrekening o.b.v. nacalculatiecijfer aandeel hernieuwbaar 2020

4. Budgettaire dekking

De MCKE wordt gevraagd om een financieel onderhandelingsmandaat van maximaal 300 miljoen aan statistische overdracht voor het jaar 2020. Dit is gebaseerd op het maximale tekort in 2020 en de bovenkant van de kosten bandbreedte van de marktscan uit juli 2019.

Zoals toegezegd in de ACKE en MCKE in het najaar van 2019 wordt statistische overdracht betaald uit de begroting van EZK, specifiek uit de SDE middelen. Hiermee kunnen deze middelen dus niet worden besteed aan de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE+). Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Opslag Duurzame Energie (ODE) in de Tweede en Eerste Kamer is in 2013 afgesproken dat SDE middelen ingezet dienen te worden voor de productie van hernieuwbare energie (of direct hiermee gerelateerde kosten). Ook in de Memorie van Toelichting bij de Wet ODE wordt een duidelijke link gelegd tussen de ODE en stimulering van de productie van duurzame energie (SDE). Bij statistische overdracht bestaat de mogelijkheid om afspraken te maken over de inzet van deze middelen voor CO₂ reductie en/of hernieuwbare energieproductie binnen Europa. Hiermee past het binnen de kaders van de ODE en SDE. Er zijn geen begrotingstechnische of juridische belemmeringen voor het financieren van statistische overdracht uit de SDE-middelen en is aanpassing van de Wet ODE niet nodig.

TER ADVISERING

Dep. **VERTROUWELIJK**

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Elektriciteit

5126ur

5126

[Redacted]

[Redacted]

@minezk.r

Datum

13 maart 2020

Kenmerk

DGKE-E / 20071960

Bhm: 20072652

5126ie aan

[Redacted]

Bijlage(n)

nota

Nota strategische keuzes statistische overdracht

Parafenroute

5126E

5126

Elektriciteit

5126

5126

Aanleiding

De onderhandelingen met Denemarken over statistische overdracht t.b.v. het aandeel hernieuwbare energie zijn in volle gang. Deze nota dient ter advisering over de inzet en terugvalopties en rode lijnen voor de hoeveelheid TWh die NL wil overnemen en de prijs die NL hiervoor bereid is te betalen. Verder wordt u geïnformeerd over de besteding van het geld door DK en de voorgestelde communicatie hierover richting Kamer en media.

Advies

Het verloop van de onderhandeling is lastig voorspelbaar. Op basis van de eerdere gesprekken adviseren wij u over de inzet en terugvalopties.

- We vragen uw akkoord op de volgende inzet in de onderhandelingen:
 - Een flexibele omvang van 13 tot 17 TWh. Als Denemarken niet tegen een redelijke prijs akkoord kan gaan met een bandbreedte, dan stellen we een vaste omvang voor van 15 TWh.
 - Een prijs die zo laag mogelijk is en in ieder geval binnen het mandaat van de MR van 300 miljoen valt.
 - Besteding aan een additioneel project, mogelijk een electrolyzer voor groene waterstof.

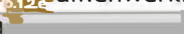
We vragen uw akkoord om de Kamer in april te informeren met een korte passage in een brief over de SDE+ over het feit dat NL in onderhandeling is, zonder daarbij een land te noemen.

Toelichting

Context

- Op 7 februari 2020 heeft de MR het mandaat verleend om formele onderhandelingen te starten voor statistische overdracht t.b.v. het aandeel hernieuwbare energie in 2020. Hierbij is afgesproken dat voordat er een definitieve overeenkomst wordt getekend, de MR deze moet accorderen.
- Sindsdien hebben er twee gesprekken plaatsgevonden op MT-niveau tussen NL en DK. Het volgende gesprek vindt plaats op donderdag 19 maart.
- De gesprekken vinden in goede sfeer plaats. De insteek van beide landen is gericht op het sluiten van een eerlijke, evenwichtige overeenkomst die goed uitlegbaar is in beide landen en additionele projecten financiert.

Ontvangen BBR

- Het gedeelde belang van DK en NL en de brede samenwerking op energie- en klimaatgebied, de Noordzee en met de interconnector, spelen een prominente rol. Er wordt momenteel gewerkt aan een memorandum of understanding tussen NL en DK over energiesamenwerking.
- U heeft uw Deense collega gesproken op 5 maart en marge van de Milieuraad. Hierbij heeft u beiden bevestigd graag een overeenkomst met elkaar te sluiten.
- De belangrijkste openstaande punten in de onderhandelingen en de geadviseerde inzet hierop worden hieronder uiteengezet.

(1) Hoeveelheid TWh

Voor het bepalen wat de hoeveelheid spelen drie hoofdvragen:

I. Hoeveel TWh wil NL afnemen?

- Het PBL raamt in de KEV 2019 een aandeel hernieuwbare energie van 11,4%, met een bandbreedte van 10,4% 12,1%. De raming betekent een tekort van circa 54 PJ ofwel 15 TWh (bandbreedte van 11 21 TWh). Hierna zijn aanvullende maatregelen aangekondigd, zoals de extra ronde voor de SDE+ met 4 mld. euro openstellingsbudget. U heeft aangegeven dat statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk kan vormen.
- De beoogde besluitvorming rondom het Urgenda pakket kan effect hebben op het aandeel hernieuwbare energie. Het aandeel stijgt bij lager energieverbruik of extra inzet op productie van hernieuwbare energie nog in 2020. Het aandeel daalt indien er minder hernieuwbare energie wordt opgewekt via afvalverbranding of via het bij- en meestoken van biomassa in elektriciteits centrales. Vooral nog gaan we niet ervan uit dat het Urgenda-pakket al in 2020 drastische gevolgen heeft voor het aandeel hernieuwbare energie.
- Vanwege de groeiende economische gevolgen van het coronavirus hebben we gekeken naar de gevolgen van recente crises (noemereffect via lager finaal verbruik). Een ruwe inschatting van het effect op het aandeel hernieuwbare energie volgend uit eerdere crises komt uit op maximaal 1 tot 3 TWh, waarbij mogelijke andere verklaringen voor afnemend energieverbruik in die crises niet zijn meegenomen. Deze analyse is niet 1-op-1 vergelijkbaar met de huidige situatie vanwege het ander type situatie dan de eerdere crises.

dat is
wenselijk

II. Hoeveel marge is wenselijk?

- Het is mogelijk om een vaste hoeveelheid TWh af te spreken of een bandbreedte met nacalculatie. De belangrijkste voordelen van een vaste hoeveelheid zijn: duidelijkheid over de kosten, gemakkelijker sluiten van een overeenkomst en mogelijk een lagere prijs. Het belangrijkste nadeel is dat we mogelijk te veel of te weinig kopen. In het laatste geval zou NL eventueel nog een extra overeenkomst moeten sluiten voor het resterend tekort. Het is wenselijk om één overeenkomst te sluiten om het tekort te dichten en één besluitmoment hierover in de Ministerraad te hebben.

- Het voorstel is om in te zetten op een overeenkomst met een vaste component van 13 TWh en een flexibele optie van 4 TWh daarbovenop. De flexibele hoeveelheid die daar bijkomt, is een optie om te kopen, geen verplichting voor NL. Er geldt dan wel de verplichting voor DK om deze hoeveelheid voor NL te reserveren en niet aan andere landen te verkopen. Daardoor zijn de inkomsten van de flexibele hoeveelheid onzekerder voor DK dan die van de vaste hoeveelheid en is de verwachte opbrengst van die component lager dan van de vaste hoeveelheid bij dezelfde prijs.
- DK gaat vooralsnog uit van een vaste hoeveelheid van 15 TWh. DK zoekt daarnaast voor ons uit of het ruimte heeft voor een flexibele optie bovenop de 15 TWh van 2 à 3 TWh. De voorlopige inschatting van DK is dat 2 TWh bovenop de 15 TWh in ieder geval mogelijk is. Er is nog niet met DK gesproken over een eventuele marge aan de onderkant. De door ons gewenste flexibiliteit zal mogelijk resulteren in een iets hogere prijs dan bij een vaste afspraak.
- Om het risico te minimaliseren dat NL te veel of te weinig statistiek koopt, adviseren we in te zetten op een marge van 2 TWh naar boven en beneden t.o.v. de middenraming van 15 TWh. Dat betekent een vaste overdracht van 13 TWh met een flexibele optie tot 17 TWh. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk kan zijn om het doel te halen. Het is nog onbekend of DK hiermee in kan stemmen. Indien dit voor DK niet acceptabel is, kan de marge worden verkleind. Het uiterst alternatief is een vaste overdracht van 15 TWh.

III. Wanneer wordt de hoeveelheid definitief vastgesteld?

- De definitieve cijfers over het aandeel hernieuwbare energie in 2020 worden pas eind 2021 bekend. Dat is na de deadline voor het sluiten van een overeenkomst (31 maart 2021).
- Op 31 december 2020 is er een voorlopig beeld van de cijfers. Het voorlopig aandeel kent een beperkte foutmarge en is daarmee goed uitlegbaar als uitgangspunt voor de bepaling van de precieze af te nemen hoeveelheid.

Advies ten aanzien van de hoeveelheid:

Inzet op 13 TWh als vast volume met de flexibele optie tot 17 TWh, waarbij u op basis van de cijfers uit december 2020 discretionair concludeert in welke mate de flexibele optie als noodzakelijk sluitstuk wordt benut.

Terugvaloptie: eerste terugvaloptie is een kleinere bandbreedte. Indien DK geen flexibele overdracht wil c.q. de prijs te hoog wordt, is een vaste overeenkomst van 15 TWh een mogelijke terugvaloptie.

(2) Prijs

- Er is voor statistische overdracht geen transparante markt met een eenduidige prijs per TWh.
- Aspecten die invloed hebben op de prijs:
 - De prijs moet eerlijk zijn en in beide landen (politiek) uitlegbaar;
 - Beide landen hebben belang bij de (indirecte) financiering van een additioneel project en bij het sluiten van een overeenkomst met een gelijkgestemd land;

- Eerdere deals tussen lidstaten en huidige signalen van mogelijke aanbieders;
 - Keuze voor vaste hoeveelheid of met flexibele optie (zie punt 1);
 - Het mandaat van de MR van maximaal 300 miljoen euro.
- We hebben een extern bureau in de arm genomen dat ons exclusief en vertrouwelijk adviseert, AFS Energy. AFS doet analyses van eerdere overeenkomsten en geeft ons signalen over andere lidstaten. AFS gaf in juli 2019 aan dat de prijs voor statistische overdracht op dat moment 9 tot 13 €/MWh was, met uitschieters tot 7 en 23 €/MWh. Bij het verzoek om onderhandelingsmandaat in de MR is impliciet uitgegaan van 13 €/MWh en een maximale aankoop van 21 TWh. Met een marge kwam het bedrag afgerond uit op 300 miljoen euro.
- In 2017 zijn er twee overeenkomsten gesloten tussen Luxemburg met respectievelijk Estland en Litouwen. Bij deze overeenkomsten was de totale omvang veel kleiner dan in NL en was de prijs 15 €/MWh.
- DK heeft op 11 februari aangegeven uit te gaan van dezelfde prijs als de overeenkomst tussen EST en LUX: 15 €/MWh, uitgaande van 15 TWh. Dat zou neerkomen op 225 miljoen euro. Dit zag DK als een eerlijke prijs, waarbij het feit dat de subsidiekosten in DK fors hoger liggen dan in de Baltische staten en het schaalvoordeel van NL tegen elkaar opwegen.
- AFS gaf ons het signaal dat er mogelijk een overeenkomst wordt gesloten tussen twee landen met een hogere prijs en veel kleiner volume. Het is mogelijk dat als er andere overeenkomsten bekend worden, dit de onderhandelingsdynamiek verandert.
- We hebben ook signalen ontvangen dat er landen zouden zijn die hun overschot tegen een lagere prijs dan de LUX deals willen overdragen. Het mandaat is echter primair gericht op DK gezien de gedeelde klimaatambitie, samenwerking op de Noordzee en de fysieke verbinding middels de cobra interconnector. Ook zijn er met DK afspraken te maken over de besteding van de middelen aan projecten op gebied van waterstof en is de productie grotendeels windenergie, terwijl veel andere landen een overschot hebben dankzij biomassa.
- Om verschillende invalshoeken in te brengen in de onderhandelingen heeft AFS een waardering gemaakt van de deals van LUX. Hierbij speelt vooral de grote flexibiliteit in de hoeveelheid een rol. Daardoor valt volgens AFS de verwachte opbrengst per MWh lager uit dan 15 euro. Voor LIT zou dit uitkomen op 4 €/MWh en voor EST op ongeveer 8 €/MWh. Deze getallen zijn erg gevoelig voor de aannames. De deals tussen EST en LIT met LUX zijn niet representatief voor NL en DK. Ze stammen uit 2017 en betreffen meerjarige afnames met een kleinere omvang. Ook zijn de afspraken over besteding niet zo ingekaderd als NL en DK willen.
- NL gebruikt de prijsanalyse van AFS in de onderhandelingen, maar daarnaast spelen eerdergenoemde overwegingen mee. NL heeft deze analyse en de mogelijke prijs van 8€/MWh voor 15TWh en 15€/MWh voor het flexibele deel richting DK genoemd. Dit is gedaan om duidelijk te maken dat de verwachte waarde van de overeenkomsten van LUX veel lager ligt dan waar DK van uitgaat.

- DK gaat niet mee in deze redenering en draagt informatie aan die juist een hogere prijs dan 15 euro zou rechtvaardigen, namelijk dat hun gemiddelde subsidietarief in 2020 op 37 €/MWh ligt. Het is op dit moment lastig in te schatten wat de ruimte voor DK is om te bewegen richting een lagere prijs. Onze ruwe inschatting op basis van de huidige gesprekken is dat DK bij een vast volume van 15 TWh vermoedelijk akkoord gaat met 15 €/MWh.

Advies ten aanzien van de prijs:

Inzet op een zo laag mogelijke prijs met behoud van de diplomatieke relatie en binnen de in het MR-mandaat gestelde eisen aan de besteding. Hierbij is het in NL belang als er in een totaalpakket wordt gedacht en niet aan een prijs per MWh.

De inzet is een prijs onder de 15 €/MWh voor het vaste volume en een prijs van 15 €/MWh voor het flexibele volume (zie 1 over hoeveelheid).

Terugvaloptie zijn prijzen per MWh voor de vaste en flexibele hoeveelheid tot maximaal de totaalkosten van 300 miljoen euro om binnen het MR mandaat te blijven.

(3) Besteding door DK

- In het onderhandelingsmandaat dat EZK heeft gekregen van de MR is opgenomen dat *"de middelen ten goede komen aan nieuwe projecten, die een additionele bijdrage leveren aan het realiseren van de Europese transitie"*. Voor DK is dit ook belangrijk, omdat er weinig draagvlak is in DK om mee te werken aan statistische overdracht met landen die onvoldoende ambitie hebben op klimaatgebied.
- Het Deense MinFin wil dat een project geheel wordt gefinancierd door de koopsom van de statistische overdracht. Het wil voorkomen dat een deel van het door NL geormerkt geld overblijft of dat door DK moet worden bijgelegd.
- DK heeft een project voorgesteld voor een 100 MW electrolyzer voor de productie van groene waterstof. Dit projectvoorstel moet nog worden uitgewerkt, waarbij DK dankbaar gebruik wil maken van expertise uit NL. Idealiter worden hierbij ook NL bedrijven betrokken.
- NL staat in principe positief tegenover dit voorstel. Onze experts bezien in hoeverre dit een haalbaar project is. Indien een dergelijk project toch niet haalbaar blijkt, is de inzet dat NL de midden aan DK betaalt met een algemeen oormerk dat de middelen moeten worden benut aan additionele projecten die bijdragen aan de transitie.
- Het is essentieel om in de overeenkomst tussen DK en NL expliciet te maken dat NL geen inhoudelijke of financiële verantwoordelijkheid voor het project draagt. Het project wordt weliswaar ontwikkeld dankzij een NL bijdrage, maar NL betaalt deze bijdrage voor de statistische overdracht. Zo wordt voorkomen dat NL financiële gevolgen draagt indien zich onverwachte ontwikkelingen voordoen. Ook is NL niet politiek verantwoordelijk voor het slagen van het project. Uiteraard is NL bereid om DK te adviseren over het project.

(4) Communicatie

- In de Kamerbrief bij de KEV 2019 van 1 november 2019 heeft u aangekondigd dat statistische overdracht mogelijk een noodzakelijk sluitstuk kan vormen van een breder pakket aan maatregelen en dat u hiertoe verkennende gesprekken voert.

- Tijdens een eerdere bespreking heeft u aangegeven graag in een Kamerbrief aan te kondigen dat NL werkt aan een overeenkomst voor statistische overdracht met DK. DK heeft hierop terughoudend gereageerd. DK wil hierover lopende de onderhandelingen niet actief naar buiten treden maar zal desgevraagd wel bevestigen dat het gesprekken voert, zonder daarbij een land te noemen. Wij hebben dezelfde communicatielijijn.
- DK streeft wel naar bekendmaking in hun klimaatplan mits dan een overeenkomst tot stand is gekomen. Dit plan komt mogelijk medio april naar buiten.
- Op verzoek van DK willen wij u voorleggen om op dit moment niet actief DK te noemen. Dit brengt hen mogelijk in een lastige positie omdat zij willen bevestigen noch ontkennen.

Ons advies is een korte passage opnemen in een brief over de SDE+ die u in april aan de Kamer stuurt. Daarin kunt u aangeven wat de uitkomst van de verkennende gesprekken is en aankondigen in onderhandeling te zijn, zonder DK te noemen. Hierbij geeft u dan geen nadere informatie over de onderhandelingen, omdat die deze mogelijk kunnen schaden. Wij adviseren om zodra er een overeenkomst is gesloten en de MR in beide landen ermee heeft ingestemd, een Kamerbrief te versturen waarin u de overeenkomst toelicht.

Tijdpad

- Het is voor beide landen wenselijk om op korte termijn een overeenkomst uit te onderhandelen. DK zou graag in hun nationale klimaatplan het project opnemen dat NL via de statistische overdracht financiert. Dit plan gaat volgens de huidige planning half april naar buiten, maar wordt mogelijk uitgesteld. Dit tijdpad sluit goed aan bij de wens van NL om een conceptovereenkomst te sluiten en die in april aan de MR voor te leggen.
- Het is een reëel scenario dat de onderhandelingen langer duren dan dit tijdpad als NL het maximale uit de onderhandelingen wil halen. In dat geval wordt de MR geïnformeerd over de stand van zaken zodat op basis van de tussentijdse informatie een integrale afweging kan worden gemaakt met de andere dossiers ten behoeve van de voorjaarsbesluitvorming.

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Elektriciteit

5122eur

31
@minezk.i

Datum
14 april 2020

Kenmerk
DGKE-E / 20104092

BHM: 20114654

nota

Kamerbrief SDE+ ontheffing op realisatie, verloop
voorjaarsronde 2020 en statistische overdracht

Kende aan

(DGKE)

(DGKE)

(DGKE)

(DGKE)

Parafenroute

3122KKE

5126

31

3122

Bijlage(n):

1

Aanleiding

De Tweede Kamer informeren over een aantal onderwerpen rond hernieuwbare energie: o.a. uitstel voor projecten in verband met het Coronavirus, verloop SDE+ voorjaarsronde 2020 en gesprekken in het kader van statistische overdracht.

Advies

U kunt de Kamerbrief ondertekenen.

Kernpunten

- In verband met vertraging van SDE projecten kondigt u aan om projecten met een realisatietermijn in 2020 op aanvraag één jaar ontheffing op de realisatie te geven. Aanleiding hiervoor zijn de gevolgen van het Coronavirus en discussie over netcapaciteit. Hiermee geeft u ook uitvoering aan de aangenomen motie van der Lee/Sienot hierover. ✓
Projecten kunnen de ontheffing bij RVO aanvragen.
- De brief schetst het verloop van de Voorjaarsronde SDE+ 2020. Hier is voor 4,1 miljard euro aan projecten ingediend. Het verplichtingenbudget was 4 miljard euro. Er zijn 7.335 aanvragen voor zon-op-dak projecten gedaan (van in totaal 7.562 aanvragen). Het aangevraagde budget voor zon-op-dak was in deze ronde ca. vijf keer zo hoog als voor zon-op-veld. RVO.nl heeft de beoordeling van de aanvragen opgepakt.
- In de brief informeert u de Kamer over de gesprekken die plaatsvinden over statistische overdracht om zo het eventuele resterende tekort met de doelstellingen voor hernieuwbare energie te dichten. Aangegeven wordt dat de inzet van het kabinet is dat bij een eventueel gebruik van statistische overdracht de middelen die hiermee gemoeid zijn ten goede komen aan nieuwe projecten die een additionele bijdrage leveren aan de klimaat- en energietransitie.
- In de brief kondigt u aan een vergunning op basis van de Wet natuurbescherming voor biomassa-projecten als een verplichte bijlage bij een aanvraag op te nemen.

Ontvangen BBR

maan dit hebben we al tweemaal
gemeld - wanneer is het klaar?

OK

dat mogen
we wel
goed
uitvinden
in de
brief

Dit in verband met de substantiële stikstofuitstoot tijdens de exploitatiefase. Voor andere technieken geldt deze verplichting niet.

- In de brief geeft u tenslotte ook aan bezig te zijn met de afhandeling van de laatste aanvragen voor de Najaarsronde SDE+ 2019 en de realisatie van zon-PV op maatschappelijk vastgoed.

Toelichting

Voorjaarsronde SDE+ 2020

Met € 4,1 miljard liggen de aanvragen iets boven het beschikbaar gestelde verplichtingenbudget van € 4 miljard. Een aantal projectaanvragen zal nog afvallen, omdat zij niet voldoen aan de vergunningsvereisten of de vereisten van technische en financiële haalbaarheid.

Ondanks de eerdere zorgen vanuit met name de zonnesector, geldt dat er voor een aanzienlijk aantal projecten onder het maximale basisbedrag is inruediend. Dit geldt met name voor zon op dak. Dat betekent dat de concurrentie heeft gezorgd voor aanvragen van lagere subsidiebedragen, wat ook de kosteneffectiviteit ten goede komt. Uit de sector komen signalen dat projecten lage rendementen hebben geaccepteerd, omdat zij denken dat zij in de eerste SDE++ ronde in het najaar niet aan bod komen vanwege de concurrentie met technieken als CCS. RVO.nl kijkt bij de behandeling van de aanvragen naar de haalbaarheid van de projecten.

1
6

Tabel 1: Overzicht aanvragen

Categorie	aantal aanvragen	aangevraagd budget (€ mln)	aangevraagd vermogen (MW)	maximale subsidiabele jaarproductie (PJ/jr)
Zon PV	7.395	2.513	4.032	13,8
Biomassa gas	11	606	123	3,4
Geothermie	6	341	146	3,1
Waterkracht	3	280	53	0,7
Biomassa warmte en WKK	29	243	134	2,3
Windenergie	40	140	125	1,4
Zonthermie	78	15	37	0,1
Totaal	7.562	4.137	4.650	24,7

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER INFORMATIE

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

512e ur

51
@minezk.n

Datum
20 mei 2020

Kenmerk
DGKE-E / 20149739

BHM: 20149757

nota

Conceptdeal statistische overdracht

Parafenroute

512 K&E

teert parafenroute

512e

51

512e

Aanleiding

Op 7 februari jl. heeft de MR mandaat gegeven voor het starten van formele onderhandelingen met als doel het opstellen van een conceptovereenkomst gericht op statistische overdracht t.b.v. het tekort in 2020. De afgelopen maanden hebben onderhandelingsgesprekken met Denemarken plaatsgevonden. Op 14 mei zijn afspraken op hoofdlijnen overeengekomen. Op 20 mei is een conceptovereenkomst vastgelegd op DG-niveau die hierbij aan u wordt voorgelegd.

Bijlage(n):
1

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

ge feliciteerd!

Kernpunten

- Het door de MR verstrekte mandaat betrof een onderhandelingsbudget van maximaal €300 miljoen euro om een tekort van maximaal 21 TWh te dichten. Dit wordt gefinancierd uit de SDE-middelen, waarbij de middelen ten goede komen aan een nieuw project, dat een additionele bijdrage levert aan het realiseren van de Europese transitie. Hierbij is de afspraak gemaakt dat een conceptdeal ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de MR.
- Als gevolg van de Coronacrisis verwacht het PBL een sterke daling in het energieverbruik voor 2020. De bandbreedte voor de benodigde hoeveelheid is daarom gedurende de onderhandelingen aangepast op basis van de PBL-notitie van 24 april jl. Waar we in eerste instantie nog uitgingen van een tekort van 13-17 TWh (gebaseerd op de middenwaarde van 15 TWh uit de KEV2019), is dit bijgesteld naar 6-16 TWh op basis van de recente notitie van het PBL. Hiermee is het risico dat we ons nog teveel of te weinig kopen zeer beperkt, al is het niet volledig uit te sluiten.
- De prijs voor de conceptdeal van de flexibele 8 tot 16 TWh bedraagt €12,5/MWh. Hiermee komen de totale kosten van de overeenkomst uit op €100 tot maximaal €200 miljoen, waarmee deze dus ruim binnen het onderhandelingsmandaat van de MR valt.

Ontvangen BBR

Daarnaast is de prijs per megawattuur aanzienlijk lager dan de overeenkomsten van Estland en Litouwen met Luxemburg (€15/MWh) en van Estland met Malta (€20/MWh).

- Zoals toegezegd in de ACKE en MCKE in het najaar van 2019 wordt statistische overdracht betaald uit de begroting van EZK, specifiek uit de middelen voor de SDE+.
- In lijn met onze inzet, is de afspraak gemaakt dat de middelen worden besteed aan een project dat bijdraagt aan de energietransitie. De middelen die gemoeid zijn met de overeenkomst zullen door Denemarken volledig worden ingezet voor een duurzaam project. Denemarken zal een tender uitschrijven voor een power-to-X project. De details van het tenderontwerp worden gezamenlijk met Nederland uitgewerkt. De inzet hierbij is dat het project past bij de doelstellingen van de Nederlandse Routekaart Waterstof. Denemarken draagt echter de volledige verantwoordelijkheid voor het project.
- De betaling zal gespreid plaatsvinden in 5 termijnen (2021-2025), conform Deense budgetwetgeving. De betalingsperiode staat gelijk aan de looptijd van het beoogde project.
- De conceptdeal ligt 2 juni voor in de ACKE, 16 juni in de MCKE en 19 juni in de MR. Na akkoord van de MR zal de Kamer z.s.m. geïnformeerd worden over de gesloten overeenkomst. Een Kamerbrief hierover wordt ook afgestemd.
- De uiteindelijk hoeveelheid wordt vastgesteld op basis van de conceptcijfers voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020, die het CBS in juni 2021 publiceert.

Toelichting

Voorlopig tijdsplan

Onderstaande planning sluit aan op de planning van afgelopen najaar, waarmee de Kamer volgens de toezegging uit de Kamerbrief van 31 oktober 2019 voor de zomer wordt geïnformeerd. Denemarken wil de deal graag presenteren als onderdeel van hun nieuwe Industry & Energy package (vergelijkbaar met onze groen herstel maatregelen). Er wordt nog gekeken of het mogelijk is om een koppeling te maken tussen deze deal en de MoU met DK waar op dit moment aan gewerkt wordt.

Datum	Gremium	Actie
02/06/2020	ACKE	Informeren concept deal
03/06-2020	PA – coalitiewoordvoerders	Bijpraten
16/06/2020	MCKE	Voorleggen concept deal
19/06/2020	MR	Voorleggen concept deal
19/06/2020	Tweede Kamer	Versturen Kamerbrief

Na goedkeuring van de MR zal de definitieve overeenkomst door de verantwoordelijke ministers van beide landen worden getekend. Vervolgens wordt er een Kamerbrief verstuurd waarin statistische overdracht onderdeel zal zijn van een verhaal over onze bredere samenwerking en het project. Daarna zullen we de Europese Commissie notificeren van de gesloten overeenkomst.

ACKE notitie - Statistische overdracht t.b.v. aandeel hernieuwbare energie in 2020

Aanleiding

Op 7 februari jl. heeft de MR mandaat gegeven voor het starten van formele onderhandelingen met als doel het opstellen van een conceptovereenkomst gericht op statistische overdracht t.b.v. het tekort in 2020. De afgelopen maanden hebben onderhandelingsgesprekken met Denemarken plaatsgevonden. Op 14 mei zijn afspraken op hoofdlijnen overeengekomen en besproken met de ambtelijke klankbordgroep (AZ/BZ/FIN). Op 20 mei is een conceptovereenkomst vastgelegd op DG-niveau die hierbij aan u wordt voorgelegd.

Kernpunten

- Statistische overdracht is een noodzakelijk sluitstuk van een breder pakket aan maatregelen¹ om onze Europese doelstelling voor hernieuwbare energie in 2020 te realiseren en een eventuele boete en dwangsom voorkomen. De verwachting is dat de ambitie die Nederland zichzelf in Europees verband heeft gesteld in 2030 ruimschoots wordt gehaald.
- Het door de MR verstrekte mandaat betrof een onderhandelingsbudget van maximaal €300 miljoen om een tekort van maximaal 21 TWh te dichten, dat wordt gefinancierd uit de SDE-middelen en waarbij de middelen ten goede komen aan een nieuwe project, dat een additionele bijdrage levert aan het realiseren van de Europese transitie. Hierbij is de afspraak gemaakt dat een conceptdeal ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de MR.
- Als gevolg van de Coronacrisis verwacht het PBL een sterke daling in het energieverbruik voor 2020. De bandbreedte voor de benodigde hoeveelheid is daarom gedurende de onderhandelingen aangepast op basis van de PBL-notitie van 24 april jl. over de invloed van de Coronacrisis op Nederlandse broeikasgasemissies in 2020. Hiermee is het risico dat we alsnog teveel of te weinig kopen beperkt, al is het niet volledig uitgesloten.
- De conceptdeal met Denemarken betreft de afname van een flexibele hoeveelheid met een bandbreedte van minimaal 8 TWh tot maximaal 16 TWh voor €12,5/MWh. Hiermee komen de totale kosten van de overeenkomst uit op €100 tot maximaal €200 miljoen, waarmee deze dus ruim binnen het onderhandelingsmandaat van de MR valt. Daarnaast is de prijs per megawattuur aanzienlijk lager dan de overeenkomsten van Luxemburg met Estland en Litouwen (€15/MWh) en met Malta (€20/MWh). In lijn met onze inzet, is de afspraak gemaakt dat de middelen worden besteed aan een project dat bijdraagt aan de energietransitie.
- De conceptdeal ligt 16 juni voor in de MCKE en 19 juni in de MR. Na akkoord van de MR zal de Kamer z.s.m. geïnformeerd worden over de gesloten overeenkomst.
- De uiteindelijk hoeveelheid TWh wordt vastgesteld op basis van de conceptcijfers voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020, die het CBS in juni 2021 publiceert.

Beslispunt

Deze notitie na bespreking doorgeleiden naar de MCKE van 16 juni met bijgevoegd de tekst van de conceptovereenkomst met Denemarken voor politieke goedkeuring in MR van 19 juni.

Toelichting

De ACKE, MCKE en MR hebben in 2019 meermaals gesproken over het vraagstuk rondom het aandeel hernieuwbare energie in 2020. De MR heeft daarbij op 7 februari 2020 ingestemd met formele onderhandelingen t.b.v. statistische overdracht. De Kamerbrief met de kabinetsreactie op de Klimaat- en Energieverkenning (KEV 2019) van 1 november 2019 kondigt aan dat MEZK de ruimte en voorwaarden voor statistische overdracht in aanvulling op alle ingezette nationale maatregelen verkent. Ook stelt de brief dat statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk kan zijn om de Europese doelstelling te realiseren en een eventueel boete en dwangsom te voorkomen. In de SDE+-brief van 21 april 2020 heeft de minister van EZK aangekondigd in gesprek te zijn met een ander land, met als doel het sluiten van een verstandige overeenkomst om het eventueel resterende tekort bovenop de nationale maatregelen te dichten met statistische overdracht. Deze passage is ambtelijk afgestemd met de betrokken departementen (AZ, BZ en FIN).

1. Keuze voor Denemarken

Op ambtelijk niveau is met verschillende Europese landen gesproken die in 2020 een overschot aan hernieuwbare energie (verwachten te) hebben. Er is uiteindelijk voor gekozen om de onderhandelingen te starten met Denemarken omdat dit land een aantal voordelen heeft ten opzichte van de andere landen met een overschot (Estland; Litouwen; Finland; Italië).

- Denemarken heeft voldoende overschot om ons tekort met één deal te dichten.
- Denemarken is een aantrekkelijke optie vanwege de energiemix en de fysieke elektriciteitsverbinding via de Cobra-kabel met Nederland en mogelijkheid om het geld van statistische overdracht bij te laten dragen aan de energietransitie.

¹ Aangekondigd in de kabinetsreactie op de Klimaat- en Energieverkenning (KEV 2019) van 1 november 2019.

- o DK en NL zijn buurlanden op de Noordzee en er wordt veel samengewerkt, zoals op gebied van de ontwikkeling van wind op zee, marktintegratie en de warmtetransitie.
 - o De energiemix van Denemarken met veel windenergie is aantrekkelijk voor Nederland in de context van statistische overdracht.
 - o Denemarken zag direct de meerwaarde in van onze wens om de middelen voor statistische overdracht te besteden aan duurzame projecten en stemde in met dit criterium voor additionaliteit.
- Denemarken heeft een zeer vergelijkbaar politiek en parlementair stelsel, waardoor de afstemming van het onderhandelingsmandaat en een mogelijke conceptdeal goed op elkaar aansloot.

2. Conceptdeal

De volledige tekst van de conceptdeal is bijgevoegd. De belangrijkste punten hieruit zijn als volgt:

- Gegeven de gevolgen van de Coronacrisis op het finaal energieverbruik en het verloop van de onderhandelingen is de deal gesloten op basis van een flexibele bandbreedte van 8-16 TWh. Met deze lage onderwaarde en ruime flexibiliteit is de kans zeer gering dat we teveel of te weinig zullen kopen. De uiteindelijk hoeveelheid wordt vastgesteld op basis van de conceptcijfers voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020, die het CBS in juni 2021 publiceert.
- De prijs voor de conceptdeal van de flexibele 8 tot 16 TWh bedraagt €12,5/MWh. Hiermee komen de totale kosten van de overeenkomst uit op €100 tot maximaal €200 miljoen, waarmee deze dus ruim binnen het onderhandelingsmandaat van de MR uit februari vallen. Deze prijs per megawattuur is aanzienlijk lager dan de overeenkomsten van Luxemburg (€15/MWh) en Malta (€20/MWh).
- Denemarken zal de betalingen voor statistische overdracht gebruiken om een tender te financieren voor projecten gericht op de ontwikkeling en opschaling van *Power to X*-technologieën in Denemarken, met bijzondere aandacht voor de productie van groene waterstof. De details van het tenderontwerp worden gezamenlijk met Nederland uitgewerkt. De inzet hierbij is dat het project past bij de doelstellingen van de Nederlandse Routekaart Waterstof. De overeenkomst zorgt hiermee voor nieuwe ervaring en kennisuitwisseling tussen de Denemarken en Nederland op dit gebied. Denemarken draagt echter de volledige verantwoordelijkheid voor het project.
- De betaling zal gespreid plaatsvinden in 5 termijnen (2021-2025), conform Deense budgetwetgeving. De betalingsperiode staat gelijk aan de looptijd van het beoogde project.

3. Budgettaire dekking

Zoals toegezegd in de ACKE en MCKE in het najaar van 2019 wordt statistische overdracht betaald uit de begroting van EZK, specifiek uit de middelen voor de SDE+. Hiermee kunnen deze middelen dus niet worden besteed aan de SDE+(+). Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel ODE in de Tweede en Eerste Kamer is in 2013 afgesproken dat SDE middelen ingezet dienen te worden voor de productie van hernieuwbare energie (of direct hiermee gerelateerde kosten). Ook in de Memorie van Toelichting bij de Wet ODE wordt een duidelijke link gelegd tussen de ODE en stimulering van de productie van duurzame energie (SDE). Met ingang van 2020 kan de ODE naast voor stimulering van hernieuwbare energie ook worden ingezet voor andersoortige projecten die CO₂-reductie realiseren. In de conceptovereenkomst met Denemarken worden duidelijke afspraken gemaakt over de inzet van deze middelen voor CO₂-reductie en/of hernieuwbare energieproductie. Hiermee past het binnen de kaders van de ODE en SDE. Er zijn geen begrotingstechnische of juridische belemmeringen voor het financieren van statistische overdracht uit de SDE middelen en aanpassing van de Wet ODE is niet nodig. In de voorjaarsbesluitvorming zijn daarom hiervoor de benodigde middelen gereserveerd.

4. Voorlopig tijdsplan

Onderstaande planning sluit aan op de planning van afgelopen najaar, waarmee de Kamer volgens de toezegging uit de Kamerbrief van 31 oktober 2019 voor de zomer wordt geïnformeerd.

Datum	Gremium	Actie
02/06/2020	ACKE	Bespreken notitie en concept deal
Eerste helft juni	PA – coalitiewoordvoerders	Bijpraten
16/06/2020	MCKE	Voorleggen concept overeenkomst
19/06/2020	MR	Voorleggen concept overeenkomst
19/06/2020	Tweede Kamer	Versturen Kamerbrief

Na goedkeuring van de MR zal de definitieve overeenkomst door de verantwoordelijke ministers van beide landen worden getekend. Vervolgens wordt er een Kamerbrief verstuurd waarin statistische overdracht onderdeel zal zijn van een verhaal over onze bredere samenwerking en het project. Daarna zullen we de Europese Commissie notificeren van de gesloten overeenkomst.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

512e ur

LLM
@minezk.r

Datum
5 juni 2020

Kenmerk
DGKE-E / 20158185

BHM: 20158435

Accordering overeenkomst statistische overdracht en
Memorandum van Overeenstemming met Denemarken
in MCKE

512e aan
(Elektriciteit)
(WJZ),
(FEZ),
(DC)

Paralenroute

Bijlage(n):
5

Aanleiding

Op 20 mei is op DG-niveau een conceptovereenkomst gesloten voor statistische overdracht. U bent hierover per nota geïnformeerd. Eveneens bent u geïnformeerd over het Memorandum van Overeenstemming tussen Nederland en Denemarken. Op 16 juni legt u beide overeenkomsten voor in de MCKE. Het aanbiedingsformulier voor de MCKE en de notitie, de conceptovereenkomst voor statistische overdracht, het Memorandum van Overeenstemming en de Kamerbrief zijn bijgevoegd. U ontvangt uw voorbereiding separaat.

Advies

U wordt geadviseerd om:

- het bijgevoegde MCKE-aanbiedingsformulier te ondertekenen;
- de conceptovereenkomst voor statistische overdracht en het Memorandum van Overeenstemming pas te tekenen na akkoord van de MR en gelijktijdig met uw Deense collega. U heeft reeds ingestemd met het plannen van een digitaal tekenmoment op 19 juni;
- de Kamerbrief te verzenden na het tekenmoment en voor het zomerreces.

Kernpunten

- Op 2 juni jl. besprak de ACKE de overeenkomst. De ACKE ging zonder inhoudelijke opmerkingen akkoord. Op 16 juni agendeert u de overeenkomst en het Memorandum van Overeenstemming met Denemarken in de MCKE.
- Indien de MCKE akkoord gaat, kan de MR op 19 juni de overeenkomst definitief accorderen en kunt u deze tekenen. Hiervoor wordt een digitaal tekenmoment georganiseerd met uw Deense collega Dan Jørgensen.

Ontvangen BBR

- Mogelijk zal in de MCKE worden opgebracht dat de overeenkomst voorafgaand aan ondertekening aan de Kamer moet worden voorgelegd. Vanuit met name Financiën zijn er zorgen over het juist betrekken van de Kamer naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer over de aandelen in KLM. Vergelijkbare zorgen zijn er over de vergoeding aan de NAM. Deze casus is echter anders omdat:
 - Er geen sprake is van verwerving van aandelen, verstrekken van eigen vermogen aan een privaatrechtelijke rechtspersoon of (doen) oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon;
 - Autorisatie van een begrotingsstaat door de Kamers plaatsvindt op het niveau van een begrotingsartikel. Op artikel 4 (het artikel waaruit alle SDE uitgaven worden gedaan) is er in 2020 voldoende kas en verplichtingenbudget beschikbaar voor de overeenkomst met Denemarken;
 - De Kamer is al twee keer via een passage in een Kamerbrief op de hoogte is gebracht van het voornemen van de minister om over te gaan tot statistische overdracht. Hierbij is echter geen lidstaat of bedrag genoemd om onze onderhandelingspositie niet te schaden.
- Op basis van deze vergelijking is onze conclusie dat deze overeenkomst rechtmatig is. Het ligt wel in de lijn der verwachting dat er Kamerleden zijn die na het ontvangen van de brief zullen zeggen dat de overeenkomst vooraf aan de Kamer voorgelegd had moeten worden. Hierover ontvangt u ook een spreeklijn.

Handtekening bewindspersoon

5124

Minister van Economische Zaken en Klimaat

Rijksoverheid

Aanbiedingsformulier

voor MCKE

Van 1 *

Van 2

Mede namens 1

Mede namens 2

Mede namens 3

Type voorstel *

Aanbieding

Minister van Economische Zaken en Klimaat

N.v.t.

Selecteer

N.v.t.

N.v.t.

Brief aan de Tweede Kamer

Titel *

Overeenkomst voor statistische overdracht van hernieuwbare energie en een Memorandum van Overeenstemming met Denemarken

Inhoud en doelstelling van het voorstel *

Op 4 februari en 7 februari jl. hebben respectievelijk de MCKE en de MR mandaat gegeven voor het starten van formele onderhandelingen met als doel het opstellen van een conceptovereenkomst gericht op statistische overdracht t.b.v. het tekort op het aandeel hernieuwbare energie in 2020. Op 14 mei zijn afspraken op hoofdlijnen overeengekomen en besproken met de ambtelijke klankbordgroep (AZ/BZ/FIN). Op 20 mei is een conceptovereenkomst vastgelegd op DG-niveau die hierbij aan u wordt voorgelegd ter accordering. Als de MCKE akkoord is met de overeenkomst, kan deze op 19 juni door de MR geaccordeerd worden waarna de minister van EZK en zijn Deense collega de overeenkomsten ondertekenen. Vervolgens wordt bijgevoegde Kamerbrief verstuurd.

De kernpunten van de overeenkomst zijn:

- flexibele hoeveelheid van 8 tot 16 TWh waarmee met grote zekerheid wordt voorkomen dat er te veel of te weinig wordt gekocht.
- prijs van 12,5 euro/MWh, hetgeen lager is dan de deals tussen andere landen en ruim binnen mandaat. Totaalprijs wordt 100 tot 200 miljoen euro, ruimschoots binnen het mandaat van 300 miljoen euro.
- geld wordt besteed aan een additioneel project: tender voor elektrolyse voor groene waterstof.
- we hebben een bredere samenwerkingsovereenkomst op energiegebied gesloten (MoU).

Voorgesteld besluit *

Het voorstel te aanvaarden en vervolgens aan de Tweede Kamer te zenden.

Datum aanbieding *

16-06-2020

Kenmerk *

20158435

Hamerstuk *

☐ Ja ☒ Nee

Voorgaande behandeling *

☒ Ja ☐ Nee

Behandeld door *

Ambtelijke Commissie Klimaat en Energie (ACKE)

Datum voorgaande behandeling *

2-06-2020

Gevolgen en juridisch kader

Gevolgen rijksbegroting * ☐ Ja ☒ Nee
 Gevolgen apparaatsultgaven * ☐ Ja ☒ Nee
 Gevolgen voor regeldruk * ☐ Ja ☒ Nee
 Overeenstemming met JenV inzake wetgevingstoets en effectenanalyse * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
 Overeenstemming met JenV inzake fouten- en misbruiksignalering * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
 Aan EU Notificatie voldaan * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving * ☒ Ja ☐ Nee
 Naam verdrag * Richtlijn hernieuwbare energie (Directive 2009/28/EC)

Interdepartementale afstemming

Overeenstemming BZK inzake beoordelingskader financiële/ bestuurlijke consequenties decentrale overheden en/of Caribisch Nederland * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Ambtelijk afgestemd * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t. in ACKE
 Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
 Overeenstemming bereikt met ☒ AZ ☒ BZK ☒ EZK ☒ I&W ☒ SZW ☒ VWS ☒ LNV
☒ BZ ☒ Def ☒ Fin ☒ OCW ☒ JenV ☒ BH&OS
 Omschrijving geschilpunten

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *	<u>Directie Elektriciteit</u>	<u>Directie Elektriciteit</u>
Afdeling *	<u>Directie Elektriciteit</u>	<u>Directie Elektriciteit</u>
Telefoonnummer *	<u></u>	<u></u>
E-mailadres *	<u>@minezk.nl</u>	<u>@minezk.nl</u>

MCKE notitie - Statistische overdracht t.b.v. aandeel hernieuwbare energie in 2020

Aanleiding

Op 7 februari jl. heeft de MR mandaat gegeven voor het starten van formele onderhandelingen met als doel het opstellen van een conceptovereenkomst gericht op statistische overdracht t.b.v. het tekort in 2020. De afgelopen maanden hebben onderhandelingsgesprekken met Denemarken plaatsgevonden. Op 14 mei zijn afspraken op hoofdlijnen overeengekomen en besproken met de ambtelijke klankbordgroep (AZ/BZ/FIN). Op 20 mei is een conceptovereenkomst vastgelegd op DG-niveau die hierbij aan u wordt voorgelegd.

Kernpunten

- Statistische overdracht is in 2020 een noodzakelijk sluitstuk van een breder pakket aan maatregelen¹ om onze Europese doelstelling voor hernieuwbare energie te realiseren en een eventuele boete en dwangsom voorkomen. De verwachting is dat de ambitie die Nederland zichzelf in Europees verband heeft gesteld in 2030 ruimschoots wordt gehaald.
- Het door de MR verstrekte mandaat betrof een onderhandelingsbudget van maximaal €300 miljoen om een tekort van maximaal 21 TWh te dichten, dat wordt gefinancierd uit de ODE-middelen en waarbij de middelen ten goede komen aan een nieuwe project, dat een additionele bijdrage levert aan het realiseren van de Europese transitie. Hierbij is de afspraak gemaakt dat een conceptdeal ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de MR.
- Als gevolg van de Coronacrisis verwacht het PBL een sterke daling in het energieverbruik voor 2020. De bandbreedte voor de benodigde hoeveelheid is daarom gedurende de onderhandelingen aangepast op basis van de PBL-notitie van 24 april jl. over de invloed van de Coronacrisis op Nederlandse broeikasgasemissies in 2020. Hiermee is het risico dat we alsnog teveel of te weinig kopen beperkt, al is het niet volledig uitgesloten.
- De conceptdeal met Denemarken betreft de afname van een flexibele hoeveelheid met een bandbreedte van minimaal 8 TWh tot maximaal 16 TWh voor €12,5/MWh. Hiermee komen de totale kosten van de overeenkomst uit op €100 tot maximaal €200 miljoen, waarmee deze dus ruim binnen het onderhandelingsmandaat van de MR valt. Daarnaast is de prijs per megawattuur aanzienlijk lager dan de overeenkomsten van Luxemburg met Estland en Litouwen (€15/MWh) en met Malta (€20/MWh). In lijn met onze inzet, is de afspraak gemaakt dat de middelen worden besteed aan een project dat bijdraagt aan de energietransitie.
- De conceptdeal ligt 19 juni ter accordering in de MR. Na akkoord van de MR zal de Kamer z.s.m. geïnformeerd worden over de gesloten overeenkomst. De coalitiewoordvoerders zijn meegenomen in het proces.
- De uiteindelijk hoeveelheid TWh wordt vastgesteld op basis van de conceptcijfers voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020, die het CBS in juni 2021 publiceert.

Beslispunt

Deze notitie doorgeleiden naar de MR van 19 juni met bijgevoegd de tekst van de conceptovereenkomsten met Denemarken.

Toelichting

De ACKE, MCKE en MR hebben in 2019 en 2020 meermaals gesproken over het vraagstuk rondom het aandeel hernieuwbare energie in 2020. De MR heeft daarbij op 7 februari 2020 ingestemd met formele onderhandelingen t.b.v. statistische overdracht. De Kamerbrief met de kabinetsreactie op de Klimaat- en Energieverkenning (KEV 2019) van 1 november 2019 kondigt aan dat MEZK de ruimte en voorwaarden voor statistische overdracht in aanvulling op alle ingezette nationale maatregelen verkent. Ook stelt de brief dat statistische overdracht een noodzakelijk sluitstuk kan zijn om de Europese doelstelling te realiseren en een eventueel boete en dwangsom te voorkomen. In de SDE+-brief van 21 april 2020² heeft de minister van EZK aangekondigd in gesprek te zijn met een land, met als doel het sluiten van een verstandige overeenkomst om het eventueel resterende tekort bovenop de nationale maatregelen te dichten met statistische overdracht. Deze passage is afgestemd met de betrokken departementen (AZ, BZ en FIN).

1. Keuze voor Denemarken

Op ambtelijk niveau is met verschillende Europese landen gesproken die in 2020 een overschot aan hernieuwbare energie (verwachten te) hebben. Er is uiteindelijk voor gekozen om de onderhandelingen te starten met Denemarken omdat dit land een aantal voordelen heeft ten opzichte van de andere landen met een overschot (Estland; Litouwen; Finland; Italië).

- Denemarken heeft voldoende overschot om ons tekort met één deal te dichten.

¹ Aangekondigd in de kabinetsreactie op de Klimaat en Energieverkenning (KEV 2019) van 1 november 2019.

² Kamerstuk 31239, nr. 315.

- Denemarken is een aantrekkelijke optie vanwege de energiemix en de fysieke elektriciteitsverbinding via de Cobra-kabel met Nederland en mogelijkheid om het geld van statistische overdracht bij te laten dragen aan de energietransitie.
 - DK en NL zijn buurlanden op de Noordzee en er wordt veel samengewerkt, zoals op gebied van de ontwikkeling van wind op zee, marktintegratie en de warmtetransitie.
 - De energiemix van Denemarken met veel windenergie is aantrekkelijk voor Nederland in de context van statistische overdracht.
 - Denemarken zag direct de meerwaarde in van onze wens om de middelen voor statistische overdracht te besteden aan duurzame projecten en stemde in met dit criterium voor additionaliteit.
- Denemarken heeft een zeer vergelijkbaar politiek en parlementair stelsel, waardoor de afstemming van het onderhandelingsmandaat en een mogelijke conceptdeal goed op elkaar aansloot.

2. Conceptdeal

De volledige tekst van de conceptdeal is bijgevoegd. De belangrijkste punten hieruit zijn als volgt:

- Gegeven de gevolgen van de Coronacrisis op het finaal energieverbruik en het verloop van de onderhandelingen is de deal gesloten op basis van een flexibele bandbreedte van 8-16 TWh. Met deze lage onderwaarde en ruime flexibiliteit is de kans zeer gering dat we teveel of te weinig zullen kopen. De uiteindelijke hoeveelheid wordt vastgesteld op basis van de conceptcijfers voor het aandeel hernieuwbare energie in 2020, die het CBS in juni 2021 publiceert.
- De prijs voor de conceptdeal van de flexibele 8 tot 16 TWh bedraagt €12,5/MWh. Hiermee komen de totale kosten van de overeenkomst uit op €100 tot maximaal €200 miljoen, waarmee deze dus ruim binnen het onderhandelingsmandaat van de MR uit februari vallen. Deze prijs per megawattuur is aanzienlijk lager dan de overeenkomsten die Luxemburg heeft gesloten met Estland en Litouwen (€15/MWh) en Malta met Estland (€20/MWh).
- Denemarken zal de betalingen voor statistische overdracht gebruiken om een tender te financieren voor projecten gericht op de ontwikkeling en opschaling van *Power-to-X*-technologieën in Denemarken, met bijzondere aandacht voor de productie van groene waterstof. De details van het tenderontwerp worden gezamenlijk met Nederland uitgewerkt. De inzet hierbij is dat het project past bij de doelstellingen van de Nederlandse Routekaart Waterstof. De overeenkomst zorgt hiermee voor nieuwe ervaring en kennisuitwisseling tussen de Denemarken en Nederland op dit gebied. Denemarken draagt echter de volledige verantwoordelijkheid voor het project.
- De betaling zal gespreid plaatsvinden in 5 termijnen (2021-2025), conform Deense budgetwetgeving. De betalingsperiode staat gelijk aan de looptijd van het beoogde project.

3. Budgettaire dekking

Zoals toegezegd in de MCKE in het najaar van 2019 wordt statistische overdracht betaald uit de begroting van EZK, specifiek uit de middelen die zijn opgehaald met ODE. Hiermee kunnen deze middelen dus niet worden besteed aan de SDE+(+). Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel ODE in de Tweede en Eerste Kamer is in 2013 afgesproken dat SDE-middelen ingezet dienen te worden voor de productie van hernieuwbare energie (of direct hiermee gerelateerde kosten). Ook in de Memorie van Toelichting bij de Wet ODE wordt een duidelijke link gelegd tussen de ODE en stimulering van de productie van duurzame energie (SDE). Met ingang van 2020 kan de ODE naast voor stimulering van hernieuwbare energie ook worden ingezet voor andersoortige projecten die CO₂-reductie realiseren. In de conceptovereenkomst met Denemarken worden duidelijke afspraken gemaakt over de inzet van deze middelen voor CO₂-reductie en/of hernieuwbare energieproductie. Hiermee sluit het aan bij het doel van de ODE. Er zijn geen begrotingstechnische of juridische belemmeringen voor het financieren van statistische overdracht uit de ODE-middelen en aanpassing van de Wet ODE is niet nodig. In de voorjaarsbesluitvorming zijn daarom hiervoor de benodigde middelen gereserveerd.

4. Voorlopig tijdspad

Na goedkeuring van de MR zal de definitieve overeenkomst door de verantwoordelijke ministers van beide landen worden getekend. Vervolgens wordt er een Kamerbrief verstuurd waarin statistische overdracht onderdeel zal zijn van een verhaal over onze bredere samenwerking en het project. Daarna zullen we de Europese Commissie notificeren van de gesloten overeenkomst. Deze planning sluit aan op de planning van afgelopen najaar, waarmee de Kamer volgens de toezegging uit de Kamerbrief van 1 november 2019 voor de zomer wordt geïnformeerd.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan
de Directeur-generaal Klimaat en Energie

nota

Brief aan de Europese Commissie betreffende
overeenkomst met Denemarken voor statistische
overdracht t.b.v. aandeel hernieuwbare energie

Parafenroute
Directie Elektriciteit

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

5.1.2.0 ur

5.1

@minezk.nl

Datum

8 juli 2020

Kenmerk

DGKE-E / 20189750

Bhm: 20189760

5.1.2.0 e aan

(tektnc)

5.1.2.0 ink

(BBR)

Bijlage(n)

1

Aanleiding

Op 19 juni hebben MEZK en de Deense minister voor Klimaat en Energie Dan Jørgensen een overeenkomst getekend voor de statistische overdracht van hernieuwbare energie. Deze overeenkomst beoogt het Nederlandse tekort t.a.v. de doelstelling van 14% hernieuwbare energie te dichten. Met bijgevoegde brief informeert u de Europese Commissie formeel over de overeenkomst.

Advies

U kunt bijgevoegde brief aan de DG Energie van de Europese Commissie ondertekenen.

Toelichting

- De brief is voorgelegd aan het Deense onderhandelingsteam. Denemarken zal zelf op dit moment geen brief sturen.
- Op het moment dat de besluitvorming over de definitieve hoeveelheid heeft plaatsgevonden, zullen de ministers van beide landen een notificatie sturen aan de Europese Commissie, conform de formele procedure.
- De brief wordt na ondertekening ingescand en via de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel verstuurd aan

Ontvangen BBR

Ministry of Economic Affairs
and Climate Policy

> P.O. Box 20401 2500 EK The Hague The Netherlands

To: [redacted]
European Commission
Brussels

**Directorate-General for
Climate and Energy Policy**

Visit address
Bezuidehouthoutseweg 73
2594 AG Den Haag
The Netherlands

Postal address
P.O. Box 20401
2500 EK Den Haag
The Netherlands

5.1.2 Organisation Code

T [redacted]
F [redacted]
www.rijksoverheid.nl/ezk

5.1.2 It with 5.1.2

[redacted]
@minezk.nl

Date
Re

Dear [redacted]

As you are aware, the Netherlands is not on schedule to meet its national target of 14% renewable energy by 2020. Driven by our climate ambitions, we are accelerating the roll-out of renewable energy capacity, such that the Netherlands Environmental Assessment Agency (PBL) now estimates that the Netherlands will overshoot its renewable energy ambitions for 2030. However, this will not be on time to meet the target in 2020. To bring this target more within reach, the Dutch government presented a broad package of additional measures on 1 November 2019 aimed at increasing renewable energy generation in the Netherlands in the short term. However, some of these measures will only start producing renewable energy after 2020. We have therefore also started negotiations with other Member States to explore the possibility of bridging the gap by means of the cooperation mechanism.

Our ref.
DGKE / 20191555

Your ref.

Encl.

On behalf of Eric Wiebes, Minister of Economic Affairs and Climate Policy, I am pleased to inform you about an agreement that the Netherlands and Denmark have concluded under article 8 of Directive (EU) 2018/2001. On 19 June 2020 Mr Wiebes and his Danish counterpart, Climate and Energy Minister Dan Jørgensen, signed an agreement on the statistical transfer of renewable energy in 2020. The exact amount will be determined in June 2021, based on provisional data on renewable energy production and energy consumption in the Netherlands in 2020. The minimum amount to be transferred is 8 TWh, with an option to increase it to as much as 16 TWh, at a price of €12.50 per MWh. After the exact amount has been determined in June 2021, Denmark and the Netherlands will notify the Commission in accordance with the relevant provisions of the aforementioned Directive. An important element of the agreement is that Denmark will invest the funds of the transfer in an innovative Power-to-X project. The design of the tender will be drafted by experts of both countries. This should ensure that the funds transferred will help to achieve our shared climate ambitions.

This agreement, moreover, has provided an excellent opportunity to further strengthen the close cooperation between Denmark and the Netherlands. To that end, we also drafted a Memorandum of Understanding on bilateral energy and climate cooperation. The ministers signed both documents on 19 June. For your

**Directorate-General for
Climate and Energy Policy**

information, copies of the agreement on the statistical transfer of renewable energy and the Memorandum of Understanding are attached.

Our ref.
DGKE / 20191555

5.1.2.e

TER ONDERTEKENING

Aan de Staatssecretaris van EZK- Klimaat en Energie

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Elektriciteit

5.12 e-ur

5.1

@minezk.r

Datum

15 juni 2021

Kenmerk

DGKE-E / 21160810

Bhm: 21160824

5.12 e-ur te aan

Bijlage(n)

nota

Nota bij beantwoording kamervragen PVV over
statistische overdracht

Parafenroute

5.12 e-ur

Elektriciteit, MT-lic

BBB

Aanleiding

Op 31 mei jl. heeft het CBS de voorlopige cijfers van het aandeel hernieuwbare energie in 2020 gepubliceerd. Naar aanleiding van deze publicatie heeft de NOS bericht dat Nederland de maximale hoeveelheid aan statistische overdracht van Denemarken moet kopen om aan de doelstelling van 14% hernieuwbare energie in 2020 te kunnen voldoen (zie bijgaand). De Tweede Kamerfractie van de PVV heeft naar aanleiding hiervan vragen gesteld.

Advies

U kunt bijgevoegde brief ondertekenen.

Kernpunten

- In het artikel van de NOS wordt de overeenkomst met DK aangehaald die Eric Wiebes afgelopen zomer heeft gesloten voor 8-16 TWh.
- De NOS geeft aan dat o.b.v. de cijfers van het CBS van 31 mei jl. de maximale hoogte van de bandbreedte aan statistische overdracht moet worden gekocht om de Nederlandse doelstelling alsnog te halen.
- De PVV vindt het Nederlandse Klimaatbeleid (en daarmee zeker ook statistische overdracht) geldverspilling en vraagt u om hier per direct mee te stoppen.
- U licht in de beantwoording toe waarom klimaatdoelstellingen nodig zijn en waarom de middelen die besteed worden aan hernieuwbare energieprojecten geen verspild geld zijn.
- Ook licht u toe dat statistische overdracht een legitieme vorm van Europese energiesamenwerking is onder de Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED) en dat het voor 2020 een noodzakelijk sluitstuk was om het resterende tekort van Nederland te dichten.
- Tot slot licht u toe waarom er in de overeenkomst met Denemarken voor een bandbreedte gekozen is en hoe het komt dat we aan de bovenkant van de bandbreedte zijn uitgekomen.

Ontvangen BBB

maatregelen minder was. Alleen was dat bij elkaar opgeteld dus niet genoeg om aan de Europese afspraken te voldoen.

Extra inkoop in Denemarken

Dat Nederland het minimum niet zou halen, werd in de loop van vorig jaar al duidelijk. Om boetes en een dwangsom te voorkomen besloot toenmalig minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat om duurzame energie uit Denemarken in te kopen.

Op dat moment was nog niet duidelijk in welke mate Nederland tekort zou schieten. Daarom werd er een deal gesloten voor een flexibele hoeveelheid tussen de 8 en 16 terawattuur. Dat zou tussen de 100 en 200 miljoen euro kosten.

Uit de voorlopige cijfers van het CBS volgt dat Nederland 16 terawattuur heeft moeten kopen, het maximale dus van de schatting vooraf. De rekening valt daarmee ook het hoogst uit.

Nederland loopt wat duurzame energie betreft achter op andere landen in de Europese Unie, blijkt uit cijfers van Eurostat, het Europees statistiekbureau. De meest recente cijfers laten zien dat meerdere lidstaten, zoals Zweden, Finland, Denemarken, Portugal, Roemenië en Bulgarije in 2019 de drempel al gehaald hebben of erboven zitten. Nederland stond toen op de op twee na laatste plaats.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Elektriciteit

BezoekadresBezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag**Postadres**Postbus 20401
2500 EK Den Haag**123 rheidsidentificatienr**

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk**Ons kenmerk**

DGKE-E / 21157128

Datum

Betreft Kamervragen over statistische overdracht

Geachte Voorzitter,

Op 1 juni 2021 zijn vragen gesteld door het lid Kops (PVV) over
het opkopen van duurzame-energiepapieren in het buitenland (kenmerk
2021Z09466). Hierbij stuur ik u de antwoorden.

Hoogachtend,

D. Yeşilgöz-Zegerius

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

Verzonnen met
digihandtekening

TER INFORMATIE

Aan
de Staatssecretaris Klimaat en Energie

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

512 eur
512 eur
512 eur
512 eur

Datum
3 september 2021

Kenmerk
DGKE-E / 21184478
Bhm: 21228462

nota

Notificatie Brussel statistische overdracht met
Denemarken

512 eur
(Elektriciteit)
(EIZ)
(WJZ),
(FEZ)

Bijlage(n)

Parafenroute

512K&E

5124

Aanleiding

Op 19 juni 2020 hebben uw ambtsvoorganger Eric Wiebes en de Deense minister voor Klimaat en Energie Dan Jørgensen een overeenkomst getekend voor de statistische overdracht van hernieuwbare energie. Deze overeenkomst beoogt het Nederlandse tekort wat betreft de doelstelling van 14% hernieuwbare energie te dichten. Met deze nota wordt u geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Kernpunten

- De overeenkomst met Denemarken betreft een vaste hoeveelheid van 8 TWh voor €100 miljoen, met daarbovenop een flexibele hoeveelheid van nog eens 8 TWh voor €100 miljoen. De volledige hoeveelheid van 16 TWh (à €200 miljoen) is exact genoeg om de 14%-doelstelling te behalen.
- In de overeenkomst met Denemarken staat dat we voor 1 september 2021 de overdracht afronden, waarbij Denemarken een notificatie naar de Europese Commissie (EC) stuurt. Wij hebben daarom op 25 augustus laten weten hoeveel volume Nederland wil kopen, namelijk 16 TWh.
- In reactie daarop heeft Denemarken aangegeven op dit moment nog onvoldoende cijfers te hebben om hun overschot definitief vast te stellen. Zij hebben ons daarom om uitstel gevraagd voor het notificeren van de tot december 2021. Dit is nog binnen de door de EC gestelde deadline.
- Daarmee voldoet Denemarken op dit moment niet aan de overeenkomst. Mondeling heeft Denemarken laten weten een overschot van minstens 15 TWh te hebben. De definitieve hoeveelheid moet blijken uit de cijfers die in december beschikbaar komen. Mocht de definitieve hoeveelheid minder dan 16 TWh bedragen dan is het nog onduidelijk wat dat voor Denemarken of ons betekent. Denemarken is hierover informeel in gesprek met de EC.

It's how
great as
how it
increases

Ontvangen BBR

Kenmerk
DGKE-E / 21184478

- Om onze positie te beschermen is er richting Denemarken gecommuniceerd dat Nederland er vanuit gaat dat de inhoud van de overeenkomst niet wijzigt en dat slechts de data m.b.t. de notificatie aan de EC en de datum van de eerste betaling worden uitgesteld tot december 2021.
- Zodra Denemarken hun definitieve overschot kan bevestigen in december zal er een notificatiebrief aan de EC aan u en uw Deense counterpart worden voorgelegd ter ondertekening.
- Gelijktijdig met of zo spoedig mogelijk na de notificatie aan Brussel zal de Kamer hierover worden geïnformeerd middels een Kamerbrief.

Toelichting

De hoeveelheid

- De cijfers van het CBS van 9 juli 2021 komen tot een nationaal aandeel hernieuwbare energie in 2020 van 11,1%. Hiermee komt het tekort op 16 TWh. Het CBS zal deze cijfers nog eenmalig updaten in december.
- De bovenkant van de bandbreedte zoals die in juni vorig jaar met Denemarken is afgesproken is 16 TWh. Met de statistische overdracht van 16 TWh komt Nederland alsnog uit op 14% hernieuwbare energie in 2020 waarmee we dus voldoen aan onze doelstelling voor dat jaar.

De Power to-X tender

- Voor de zomer heeft Denemarken ons gevraagd of zij een deel van het geld dat gemoeid zou gaan met de statistische overdracht mochten besteden aan IPCEI in plaats van aan de afgesproken P2X tender.
- Na overleg met u hierover in de staf K&E van 7 juni 2021 is besloten negatief op dit verzoek te reageren. DGKE heeft de Deense DG hier op 9 juni per mail van op de hoogte gesteld.
- De laatste update vanuit Denemarken m.b.t. de tender luidt als volgt:
*"The Danish Government is currently working on the design of the Power-to-X tender. Since the agreement with the Netherlands on statistical transfers, the Danish Energy Agency together with the Ministry of Climate, Energy and Utilities has been working on different models for subsidy schemes and held an ongoing dialogue with both the European Commission and several market actors.
There is currently an increasing focus in Denmark on how green hydrogen and hydrogen-based technologies can help to achieve not only national reduction target for greenhouse gas emissions, but also the European and international reduction targets. The tender will contribute to accelerating the development of Power-to-X technologies, both in Denmark and abroad, and potentially to reducing CO2-emissions in particularly hard-to-abate sectors. A political discussion on the proposed subsidy scheme is expected in 2021. The Danish government will also present a national hydrogen- and Power-to-X strategy within the end of the year."*
- De tender zoals die nu door Denemarken wordt voorbereid is in lijn met de afspraken die hierover gemaakt zijn in de overeenkomst en in lijn met wat hierover eerder richting de Tweede Kamer is gecommuniceerd.

Deense offerte
dat ik op
de hoogte
gehad
kan worden
van de
recade vld
Dener.
In ds dit
procefs
kun kan
kote
ds er was
is
Veel dan!

TER INFORMATIE

Aan de Staatssecretaris EZK - KE

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Directie Elektriciteit

512e-ur

51

@minezk.r

Datum

22 september 2021

Kenmerk

DGKE-E / 21239689

Bhm: 21242736

nota

Update stavaza statistische overdracht met Denemarken

512e te aan

Parafenroute

K&E

Elektriciteit

512e

Bijlage(n)

Aanleiding

Op 8 september jl. ontving u een nota over statistische overdracht en het uitstellen van de notificatie hierover aan de Europese Commissie. In reactie op deze nota vroeg u om op de hoogte gehouden te worden van ontwikkelingen op dit dossier. Deze nota geeft kort de stand van zaken en de laatste reactie van de Denen weer.

Advies

U kunt kennis nemen van de nota.

Kernpunten

- Op 16 september jl. is aan Denemarken laten weten dat wij akkoord zijn met het uitstellen van de notificatie tot december indien dit geen nadelige gevolgen heeft voor Nederland, zoals bijvoorbeeld dat we niet de volledige 16 TWh kunnen kopen indien nodig.
- In reactie hierop hebben de Denen ons laten weten:
 - Dat zij blij zijn met dit uitstel, zodat de notificatie kan plaatsvinden op basis van de definitieve Deense cijfers; ✓
 - Dat er hoe dan ook 16 TWh (de maximale hoeveelheid zoals afgesproken in de overeenkomst) beschikbaar zal zijn voor Nederland (definitieve hoeveelheid bepalen we op basis van decembercijfers CBS); ✓
 - Dat de eerste betaling plaats zal vinden na notificatie aan de EC. ✓
- In de overeenkomst is afgesproken dat de middelen die gemoeid zijn met statistische overdracht gebruikt worden voor een tender voor Power to X projecten.
- De afspraken over besteding van de middelen worden beschreven in de aanhef van de overeenkomst en zijn daarmee niet juridisch afdwingbaar.

Ontvangen BBR

Dit is
fsc opgevoerd
hebben we
de kansen
gereeld hebben
toch?

Pagina 1 van 2

Even goed id scten kansen
dat de kansen goed en kansen
zijn

Hierop heeft de Algemene Rekenkamer in hun verantwoordingsonderzoek afgelopen voorjaar kritisch gewezen¹. In de aanhef is ook bewust afgesproken dat de verantwoordelijkheid voor het project bij de Deense staat ligt. Nederland heeft daarom geen beslissingsbevoegdheid over de tender.

- Op 23 september hebben de Denen een presentatie gegeven over hun voorstel voor het ontwerp van de afgesproken P2X tender aan EZK. Het Deense voorstel is niet geheel in lijn met de afspraken die hierover zijn opgenomen in de aanhef van de overeenkomst voor statistische overdracht omdat de tender focust op de consumptie van P2X i.p.v. de productie. Dit is van belang omdat de afspraak voor een P2X tender een belangrijke voorwaarde was voor akkoord van de MR destijds en daarna ook aan de TK is gecommuniceerd.
- Wij hebben onze zorgpunten op 27 september jl. per mail aan de Denen doorgegeven en wachten hun reactie af. Wanneer Denemarken de plannen zoals toegelicht doorzet, zou ons advies zijn om te escaleren naar overleg tussen NL en DK op bewindspersonen niveau. In het uiterste geval is het nodig om de Tweede Kamer op de hoogte te stellen van deze wijziging ten opzichte van wat is afgesproken bij het sluiten van de overeenkomst.

Buiten reikwijdte

Power to X tender

- Op 23 september hebben de Deense collega's een presentatie gegeven over hun voorlopige tender ontwerp aan EZK. Dit zal gaan om een OPEX subsidie voor de consumptie van P2X. Er komt geen subsidie criterium voor de herkomst van de P2X. Productie hiervan zou in feite dus ook in Nederland plaats kunnen vinden.
- Gezien de focuswijziging van productie naar consumptie en de geografische scope, sluit het tenderontwerp niet meer aan bij de tekst van de overeenkomst zoals die in juni 2019 met Denemarken gesloten is.

¹ Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat ↓ Rapport ↓ Algemene Rekenkamer

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

Kenmerk
DGKE-E / 21239689

Die afspraak luidt namelijk: "*The Danish State shall use the payments for statistical transfer to finance a tender for projects aimed at developing and upscaling Power to X technologies in Denmark, with a particular focus on production of green hydrogen.*"

- Een risico wat wij hierbij zien is dat de tender zou kunnen leiden tot financiering van een project dat P2X brandstof gebruik die elders met een investerings en/of exploitatiesubsidie voor een elektrolyser is geproduceerd. In dat geval levert de tender geen technologieontwikkeling op en ontstaat er mogelijk overstimulering. Wij hebben aan de Denen meegegeven dat wij dit als een risico zien en dat de additionaliteit van de P2X productie een belangrijk criterium voor ons is.

→ Dan.
Groeg b
nwe ontw. risico
weer een update.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Staatssecretaris EZK - KE

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie
Directie Elektriciteit

5.12.0 ur

[Redacted]

5.1

[Redacted] @minezk.nl

Datum

25 november 2021

Kenmerk

DGKE-E / 21290820

Bhm: 21295215

5.12.0 ie aan 5.12.0

[Redacted]
Elektriciteit
(WJZ), [Redacted] dEIZ

Bijlage(n)

1

nota

Notificatie statistische overdracht met Denemarken

Parafenroute

3P2X&E

[Redacted]

5.12.0

[Redacted]

5.12.0 triciteit,

[Redacted]

5.12.0

[Redacted]

5.12.0

[Redacted]

5.12.0

[Redacted]

vd

Aanleiding

Op 19 juni 2020 is er een overeenkomst gesloten voor statistische overdracht met Denemarken. De deadline voor notificatie hierover aan de Europese Commissie is 31 december 2021. Bijgevoegd vindt u de notificatiebrief aan de Europese Commissie.

Advies

1. U kunt bijgevoegde notificatiebrief aan de Europese Commissie ondertekenen.
2. U kunt instemmen met het voorstel om op politiek niveau het signaal af te geven aan Denemarken dat het belangrijk is dat de tender ook in Nederland goed uitlegbaar blijft. Dat wil zeggen dat de P2X brandstof additioneel en hernieuwbaar is opgewekt.
3. Voorgesteld wordt om begin volgend jaar de Kamer te informeren over de vormgeving van de P2X-tender in Denemarken.

Kernpunten

Notificatie statistische overdracht

- De cijfers van het CBS komen tot een nationaal aandeel hernieuwbare energie in 2020 voor Nederland van 11,47%. Dit is aanzienlijk hoger dan de cijfers van afgelopen zomer.
- Er zijn meerdere redenen voor deze bijstelling. Zo zijn er door nieuwe data en analyses, nieuwe inzichten voor de productie van zonnestroom, voor biomassaketels voor warmte, voor afvalverbrandingsinstallaties en het bruto finaal energieverbruik.
- De bandbreedte voor de statistische overdracht zoals die in juni vorig jaar met Denemarken is afgesproken is 8 tot 16 TWh. Met de statistische overdracht van 13,65 TWh à 170,6 miljoen komt Nederland alsnog uit op 14% hernieuwbare energie in 2020, waarmee we dus voldoen aan onze doelstelling voor dat jaar.

Ontvangen BBR

- Om de hernieuwbare energie daadwerkelijk over te dragen van Denemarken naar Nederland dient de Europese Commissie genotificeerd te worden. Dit is een vereiste zodat Eurostat de statistische overdracht mee kan nemen in de definitieve hernieuwbare energie statistieken over het jaar 2020. De deadline voor notificatie is 31 december 2021.

Toelichting

-

Stand van zaken vormgeving P2X-tender Denemarken

- In de overeenkomst met Denemarken is afgesproken dat de middelen die gemoeid zijn met de statistische overdracht besteed zullen worden aan een Power to X-tender gericht op het ontwikkelen en opschalen van P2X technologieën in Denemarken, met een specifieke focus op de productie van groene waterstof.
- Eind september bent u geïnformeerd over de laatste stand van zaken wat betreft de overeenkomst voor statistische overdracht met Denemarken en hun plannen voor de P2X-tender. De nota is bijgevoegd.
- Belangrijkste aandachtspunt was toen dat de P2X-tender een OPEX subsidie zal betreffen voor de consumptie van P2X in Denemarken zonder criterium voor de herkomst van de P2X. Dit voornemen van Denemarken sluit niet exact aan bij de afspraken die hierover zijn opgenomen in de overeenkomst.
- De afspraken over besteding van de middelen worden beschreven in de aanhef van de overeenkomst. Hiervoor is bewust gekozen zodat de verantwoordelijkheid voor het project bij de Deense staat ligt. Nederland heeft daarom geen beslissingsbevoegdheid over de tender en de afspraken over de invulling van de tender zijn daarom ook niet juridisch afdwingbaar. Het advies is dan ook om geen bezwaar te maken tegen de beoogde invulling van de tender.
- Geadviseerd wordt wel om op uw niveau het signaal af te geven richting Denemarken dat de tender waarborgt dat de P2X brandstof additioneel en hernieuwbaar wordt opgewekt. Dat wil zeggen dat de productie van de P2X brandstof geen subsidie of steun ontvang in het land van herkomst, maar dat deze productie redelijkerwijs zonder steun vanuit deze tender niet van de grond was gekomen. Daarnaast is het van belang dat de P2X brandstof met hernieuwbare elektriciteit is geproduceerd.
- Het afgeven van dit politieke signaal kan mogelijk tijdens de Milieuraad op 20 december indien u en Dan Jørgensen (Deense Minister van Energie) daar beiden aanwezig zijn.
- De verwachting is dat Denemarken deze voorwaarden verwerkt in de tendercriteria. Eveneens omdat er in de gedelegeerde handelingen onder de nieuwe Hernieuwbare Energie Richtlijn (REDII) soortgelijke eisen

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Elektriciteit

gesteld zullen worden voor staatssteun goedkeuring door de Europese
Commissie.

Kenmerk
DGKE E / 21290820